

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1004.

CHICAGO, ILL., 9. DECEMBRA (DECEMBER 9), 1926

LETO—VOL. XXI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

VATIKAN V SLUŽBI REAKCIJE.

Papizem ni bil še nikoli demokratičen. Vatikan je danes razun indijskih dvorov edini, kjer je rojalističen pomp ohranjen kakor pred stoletji. Vatikan spominja človeka na prošlost, in tradicija religij je prošlost. V bodočnost ne verujejo, razun v ono na "drugem svetu". Razmere pa jih silijo, da se morajo pečati vsaj s sedanjostjo. V času, ko je pričel veti po Evropi socialni nemir in se kristaliziral v socialističnem gibanju, je papež Leon XIII. izdal encikliko, v kateri je obrazložil razmerje cerkve do socialnih problemov, in njegov spis so dolgo razglašali za dokument, ki kaže pot v rešitev ekonomskih sporov med delom in kapitalom. Dotična enciklika v resnici ni bila nič drugega kakor dokument za potolaženje takozvanih krščanskih socialcev, ki so tedaj dvigali glave, in za propagandistično sredstvo proti socialni demokraciji. Kajti politika svete stolice je ostala kakor je bila: samo v prilog gospodarjem. Podpirala je vse dvore v Evropi in se borila proti republikanski vladi Francije in proti republikanizmu sploh. Šele po vojni, ko je bil Poincarejev režim v Franciji najtrdnější, se je Vatikan ž njim sporazumel in napravil pogodbo. Reakcionar Poincare in reakcionarni Vatikan sta se našla skupaj ter sklenila podpirati drug drugega v interesu kapitalizma in imperializma Francije in v interesu Vatikana. Po padcu Poincareja so se "prisrčni" odnošaji sicer pretrgali, toda pogodba je ostala — in Poincare je sedaj zopet na vladi.

V Italiji je Vatikan z Mussolinijem. Fašizem potrebuje moralno oporo Vatikana, in za protikoncesije mu je dal razne verske privilegije, kot uvedbo veronauka v ljudske šole, vspostavitve razpel v sodnih dvoranah in šolah, in priznanje katoliške konfesije za državno cerkev v Italiji. Predno je fašizem dal te koncesije, je morala sveta stolica pomagati zadušiti levo krilo katoliške ljudske stranke, ki se je borila za gotove socialne reforme, za razdelitev zemlje med kmete in za demokracijo.

V Mehiki podpira mednarodne kapitalistične interese in mehiško bogataško gospodo, ki je tradicionalno "verna" in lojalna "cerkvi" ter svoji — imovini. Papeževa cerkev v Mehiki ima ogromna posestva, ki jih ne rabi, a rabilo bi

jih prebivalstvo, ki je gladno in ubožno vzlic temu da je Mehika po naravnih zakladih in rodovitnosti zemlje ena najbogatejših dežel na svetu.

Borba ki jo vodi katoliška cerkev v Mehiki in Zedinjenih državah po navodilu iz Vatikana proti mehiški vladi, je borba kapitalizma in reakcije proti pravici in resnici in s tem proti ljudskim interesom.

Mehiška vlada zastopa stališče, da mora biti vzgoja otrok prosta verskih predsodkov, da se cerkvenih ceremonij ne sme vporabljati v politične namene, in da cerkve ne smejo služiti drugemu kakor verskim obredom. Prepovedala je izvrševati duhovsko službo v Mehiki duhovnikom ki niso mehiški državljani, in Vatikan je radi te določbe dvignil mnogo prahu. Ni bila sprejeta radi mehiških duhovnikov, ampak v interesu Mehike. Skoro vse važnejše duhovske službe imajo duhovniki ki niso mehiški državljani. Nihče izmed njih ne čuti z mehiškim ljudstvom, in večinoma vsi so v prvi vrsti agente tujih kapitalističnih interesov pod masko duhovniških služb.

Ameriška papistična organizacija Kolumbovih viteзов je prošlo poletje pričela z odprto propagando, da zaplete Zedinjene države v vojno z Mehiko, in v ta namen je izposlovala, da so bile sprejete neštete resolucije, ki naj bi naščuvale javno mnenje proti Mehiki ter ga pripravile na vojno razpoloženje; zbrala je milijon dolarjev za propagando proti "boljševizmu" v Mehiki in napovedala boj ameriškemu "rdečkarstvu". Žal, da se je tej njeni gonji pridružil tudi marsikak unijski odbornik katoliške veroizpovedi. Najfanatičnejši med njimi so jo tirali celo na konvencijo A. D. F., kjer je eden z vodstva odbora, ki je tudi katoličan, potolažil svoje unijske in katoliške brate s prošnjo, da naj se ne vzrujajo, kajti ako bi šli skozi korespondenco ki jo ima o tej stvari glavni urad A. F. of L., ne bi nastopali tako goreče. Sprejeto je bilo potem načelo, da se A. F. L. v ta spor ne bo vmešavala, ker ga smatra za notranjo zadevo Mehikancev.

Če bi bila A. F. L. bolj delavska in manj republikanska ter demokratska in manj katoliška, bi se postavila odprto na stran mehiške vlade in mehiške delavske federacije.

Vzlic strogi disciplini in centraliziranemu organizmu katoliške cerkve se med fistimi katoličani ki nočejo biti samo poslušna bitja ampak tudi ljudje, pojavlja odpor proti kapitalistični in reakcionarni taktiki Vatikana. Mnogo nižje duhovščine v Mehiki, ki jo tvorijo Mehikanci po rodu, simpatizira z vlado, dasi teh simpatij ne kaže odkrito. Zasluga te duhovščine je, da se je "višjim pastirjem" le malo kje posrečilo načuvati verno prebivalstvo na poboje, ki so imeli namen dovesti v civilno vojno. Vatikan je v Mehiki doživel poraz, in za ta neuspeh se lahko v veliki meri zahvali svojim zaveznikom v kapitalističnih kombinacijah, katere kontrolirajo dve tretjini mehiških bogastev.

V Zedinjenih državah so neposredno obsodili vatikansko službovanje ameriškim trustom le tisti katoličani, ki se pečajo s socialnimi problemi v smislu pravnega razumevanja vzrokov. Nasprotni so delovanju Kolumbovih viteзов, katerim je službovanje kapitalizmu in reakciji več kakor službovanje naukom, ki jih biblija pripisuje Nazarencu. Tem Kolumbovim vitezom je sveti oče poslal pismo, v katerem odobrava njihov boj proti mehiški vladi in jih podžiga k še vztrajnejšemu delu — pravilno — hujskanju in intrigam.

V Erfurtu, Nemčija, so zborovali zastopniki katoliških delavskih unij in zadrug ter zastopniki katoliškega centra. Značilnost tega zborovanja je v tem, da je prelomilo tradicijo ubogljivosti svetemu očetu in obsodilo njegovo delovanje, ki koristi kapitalizmu ter škoduje ljudstvu in — cerkvi.

Katoliško delavsko ljudstvo v Nemčiji je napravilo ta sklep, ker ne odobrava vojne proti socializmu. Navzelo se je socialističnih idej in sprevidelo, da je nauk katoliških prvakov, ki uči hlapca naj bo zadovoljen hlapec, da naj uboga gospodarja, in da naj ne želi "tujega blaga", krivičen nauk, ki ni z nauki onega katerega slavi krščanstvo kot odrešenika, prav nič v skladu.

Slučaj v Erfurtu ni edini znak, ki prikazuje nezadovoljnost med razumnijšim katoliškim delavstvom proti reakcionarni politiki Vatikana. Tudi v Španiji, ki je izmed vseh najbolj nazadnjaško katoliška, so pričeli tisti katoličani, katerim se ne zdi greh misliti s svojo glavo, premišljevati, ako ni reakcionarna politika cerkve največji vzrok, da je Španija tako obnemogla, in da je njeno ljudstvo kulturno eno najzaostalejših v Evropi.

Katolicizem in tudi mnoge konfesije se vporablja za orodja reakcije zato, ker delujejo pod masko vere. Svoje nauke o pokorščini do "predpostavljene" razglašajo za "božjo" besedo in z "božjim" razodetjem. Ker pa se svet polagoma tudi duhovno pomika iz temne dobe srednjega veka, bo treba "božje" razodetje in "božjo" besedo asimilirati sedanjim časom in se-

danjim nazorom, ki prevladujejo med ljudstvom v pogledu ekonomskih vprašanj.

Kakor je socialistično gibanje prisililo gotove kapitalistične stranke, posebno v tej deželi, da imajo razna "progresivna" krila, tako je prisililo tudi cerkvene organizacije in stranke v raznih deželah, da se pečajo s socialnimi problemi, da se zanimajo za unijski pokret, za ljudske pravice in podobno. Mednarodno socialistično gibanje je velika gonilna sila, ki tira svet na razne načine po raznih potih v socialistično uredbo.

Zlobnost ne pozna meje.

Kmalu po Debsovi smrti so priobčili moskovski listi poročilo, da je bil Debs zadnja leta slaboumen; v njegovem imenu je nastopal njegov brat Theodor, in ta brat je po poklicu advokat ter skozinsko politik ameriškega kova.

S tem tolmačenjem pojasnujejo, čemu je Debs ostal socialist. Bil je slaboumen, če pa bi bil pameten, bi postal komunist in šel parkrat na leto v Evropo in v Rusijo kakor hodita Foster, Ruthenberg in drugi izvoljenci, katerim plačujejo vožnje stroške oni ki imajo besedo nad centralno blagajno.

Zlobnost komunističnega žurnalizma nima nobene meje. Medtem ko so moskovski listi v poročilih komunistične časnikarske agencije v New Yorku pripovedovali, kako šibek je bil Debs, naštevali njegove hibe katerim niso vedeli ne konca ne kraja, in ga predstavljali za slaboumneža, katerega je zastopal njegov brat, advokat in profesionalni "političar", so tukajšnji komunisti varali delavstvo s prirejanjem shodov v spomin Debsu, v govorih pa so ga slikali kot človeka ki je bil ves čas njihov in nikoli socialist.

Hearstovi žurnalisti so tudi na svoj način pljunili na Debsov spomin, toda pljunek je obvisel njim na suknji. V svojih listih so nekaj dni po Debsovi smrti priobčili vest, da je Debs zapustil \$70,000 vredno imovino.

Nič ne bi bilo grdega, ako bi res zapustil toliko. \$70,000 navsezadnje ni veliko premoženje, toda socialistu ni dovoljeno da bi ga imel, pa če bi ga še tako pošteno zaslužil. Ljudje so brali in se čudili, češ, mislili smo, da je Debs revež!

Debs je v resnici trošil sebe in svoj denar za pokret, in ker so to vedeli tudi Hearstovi listi, so z objavo lažnjive vesti namenoma izvršili umazano dejanje, kakor so ga izvršili namenoma moskovski listi.

"Ameriški Družinski Koledar" letnik 1927 vas bo presenetil, ker bo vseboval še več izbrane gradiva kakor druga leta. Bo povečan za 32 strani. Cena \$1. Za večja naročila znaten popust.

Henry Ford v konkurenčnem boju.

Pred nekaj tedni si je Henry Ford zasigural pozornost prvih strani v dnevnem časopisju z naznanilom, da je skrajšal v svojih obratih število delavnih dni iz šest na pet v tednu, temu naznanilu pa je bilo dodano, da ostanejo tedenske plače nespremenjene. Javnosti in bizniškemu svetu se zmanjšanje števila delavnih dni ni zdelo toliko čudno, kajti to ni nobena novost. Vsak obrat, ki producira dovolj v petih, bo delal pet dni tedensko in tudi manj, ali pa odslovil toliko delavcev, da bo rezultat isti. Kar se je svetu zdela novost je bilo sporočilo, da ostane plača ista za pet dni dela kot preje za šest.

Delavci v Fordovih tovarnah so bili res prikrajšani za en delavnik, pa tudi za plačo. Listi pa so naprej pisali, da dela Henry čudeže, kakršnih ne zmore noben drug kapitalist.

Ko so Fordovi delavci pojasnjevali, da ni res da dobivajo šestdnevno plačo za petdnevno delo, je poročevalec nekega vplivnega magazina izposloval s Henryjem intervju in ga vprašal: "Ali je res, da je delavecem v tvojih obratih sedaj, ko delajo en dan v tednu manj ko prej, odtrgana enodnevna plača?"

"Jaz nisem nikoli rekel, da bomo plačali šestdnevno mezdo za petdnevno delo, ker je to ekonomsko nemogoče. Tisto stvar so dodali k našemu naznanilu reporterji," je dejal Henry, in se zahvaljeval za reklamo, ki mu jo je s tem naklonilo časopisje.

"Ampak en povod ste vendarle morali dati. Izmisлити si to stvar kar na lepem, to je težko verjetno," je ugovarjal reporter. Tedaj je Henry pojasnil, da bo njegova kompanija plačala šestdnevno mezdo šele tedaj, kadar bodo njegovi delavci producirali toliko v petih kakor prej v šestih dneh.

V tej luknji torej tiči zajec.

Henry je odvzel en delavnik v tednu in se potem pognal, da poveča produkcijo v petih na stopnjo šestih dni dela. Marsikje, kjer sta preje delala dva ali trije, je odvzel enega delavca, od ostalih pa zahteval, da se podvizajo, kajti narejenega mora biti v krajšem času toliko kot prej. Uvajati je pričel nove naprave, ki ne samo povečavajo produkcijo, ampak priganjajo že itak nečloveško priganjane Fordove delavce k še večjim naporom.

Dne 2. decembra pa je prišla iz Detroita vest, da so Fordove tovarne začasno prenehale obratovati.

In ameriški svet se je zopet vprašal: Kaj neki se godi pri Fordu?

Tolmačenja so različna. Henry ima svoje muhe, in ker je že star in konservativen, se jih ne more, oziroma noče otresti. Njegov sin Edsel si baje prizadeva pregovoriti očeta, da naj spre-

meni model flivverja, ki je produkt Fordove tvornice. Zatrjujejo, da je Edsel za dražji avto, ki bi moral biti mnogo lepši in privlačnejši, kakor je sedanji ceneni Fordov flivver.

Poročilo se je glasilo, da bo obrat obnovljen čez teden dni. Dejstvo je, da bo Ford odpustil, oziroma jih je že, mnogo delavcev, med njimi take, ki so delali v njegovih tovarnah že 14 let.

Vzrok temu položaju v Fordovem obratu je konkurenca in pa povečana produkcija. Ameriški trg je z avtomobili čez mero napolnjen, produkcija pa je večja kot kedaj poprej. V Fordovo domeno so uspešno posegle nekatere kompanije, med katerimi ima prvenstvo ona ki izdeluje avtomobile Chevrolet modela, ki so le malo dražji kot Fordovi, toda precej boljši in ličnejši. Tri četrtilijona teh avtomobilov je šlo letos na trg, ali 40% več kot prošlo leto.

Dejstvo je, da popraševanje po Fordovih flivverjih v primeri s povečanim trgom ni več tolikšno kot preje. Eni pravijo, da je temu vzrok "prosperiteta", ker si delavci in farmarji lahko privoščijo dražje kare. Drugi, da je Fordov flivver postal neprikupen in zato si ljudje nabavljajo avtomobile drugih modelov.

Bilo karkoli, kar nas tukaj zanima je, da plačuje stroške tega boja in krize delavstvo, ker se ga bolj naganja pri delu za manjšo plačo kot jo je dobivalo poprej za enako količino storjenega dela. Avtomobilska industrija je že vrsto let iz pionirskega stanja in se bo trustjanizirala, kakor se je jeklarska. General Motors korporacija je nekak trust avtomobilskih kompanij. Fordova ji ni pridružena, in med tema dvema se vrši konkurenčen boj, ki je morda resnejši kot izgleda. In radi te konkurence znižuje Ford stroške produkcije na račun delavčeve fizične in umske sile. Ker je unija v njegovih obratih, kot v avtomobilski industriji sploh, nepoznana, oziroma "prepovedana", je delavstvo brezmočno in se ne more upreti vedno hujšemu izčrpanju tako kot bi se, če bi imelo unijo in s tem moč.

Berlin mesto izgrediv.

Predvojni Berlin ni videl v petih letih toliko izgrediv kakor jih vidi sedaj v enem letu. V predvojni Avstriji je slovel glede pogostih izgrediv najbolj Trst, v nemških mestih pa so imele demonstracije večinoma značaj mirnih parad.

Danes se pretepajo ob nedeljah v nemških mestih, posebno v Berlinu, komunisti, nacionalisti, fašisti, narodni "socialisti", monarhisti in republikanci.

V nedeljo 28. nov. so priredili demonstracije v Berlinu komunisti, narodni socialisti, fašisti in republikanska bramba Reichsbanner, katere glavna opora je socialistično delavstvo. Kjer so demonstracije, tam so izgredivi. Bili so imenovano nedeljo tudi v Berlinu, posebno kjer je demonstrirala republikanska bramba. Nekdo je na demonstrante streljal iz vagona ulične železnice, in to je bil signal za pretep.

ODMEVI NA ODMEVE V CLEVELANDU.

Anton Garden.

(Nadaljevanje.)

Predno sledim uredniku "Enakopravnosti" v Evropo in predno grem s to razpravo na pota splošnega političnega položaja v Ameriki, na katera me je hote ali nehote popeljal, bom omenil epizodo iz slovenske metropole, ki se je nedavno odigrala. Vtis, ki sem ga dobil, mi ne bo šel nikoli iz spomina.

V mislih imam shod demokratske stranke v Slovenskem narodnem domu večer pred volitvami. Dneve prej sta Enakopravnost in Ameriška Domovina, posebno zadnja kot organ demokratske stranke, pridno oglaševali ta shod, "ki bo nekaj velikega in častnega za naselbino". "A.D." je storila vse v njeni moči, da prikaže, kako počaščena bo slovenska naselbina, ker bodo prišli na njen shod veliki prvaki demokratske stranke — prositi za glasove njenih volilcev (slednje v oglašanju ni bilo navedeno). Njihov kampanjski odbor je poslal do volilcev v okrožju Slov. nar. doma posebne kurirje, ki so osebno vabili, kajti osebna vabila, s katerimi so združeni nasmehljaji, pohvale in tako naprej, imajo večjo privlačnost kakor pismena.

Efekt je bil izboren. Dvorana je bila napolnjena kot le v redkih slučajih, od kar stoji ta dom. Ker rad opazujem "aktorje" in reakcijo mase (v psihološkem smislu), ki so jo v tem slučaju tvorili skoro izključno Slovenci, sem šel na shod, da vidim, kako so aranžirali igro.

Par minut pred otvoritvijo shoda se je pričel polniti tudi precej obširen oder. Koliko truda je bilo treba, da je naselbina zgradila ta dom in oder v njemu, da bi ji služil, da bi jo dvigal, da bi ji pomagal iz močvirja neznanja! Prihajajo na oder po dva, trije, eden — dva, trije, eden, in vsi s preračunanimi gestami, da napravijo efekt med maso tam z dolaj in na galeriji. Prihajajo, ker rabijo njene glasove.

Shod je v teku. Vse narejeno v interesu efektov.

Sedaj prihajajo kandidatje demokratske stranke in njihovi pomagači: vsi so politični aspiranti. Tudi Lojze Pirc se nahaja med njimi. To je tisti Lojze, ki je pred leti hrustal "farje" zjutraj, opoldne in zvečer, a se je spremenil v "najvzornejšega" katoliškega moža. Nahaja se na odru med izvoljenci radi šarže, ki jo ima v politični mašini demokratske stranke. On ima vlogo "ward healerja" (nisem mu jo nevoščljiv; nisem njegov tekmovalec). Malo pozneje pride na oder tudi "naš koncilman" — čokat, krepak, prava korenina (o njem več pozneje).

Slehnemu med izvoljenci na odru igra smeh na ustnicah. Tisti ki ste bili na shodu, ali jih še vidite pred seboj, in njihove smehljaje?

Najbolj vidljiv je na Pirčevem obrazu; Mr. Dam predseduje in se zadovoljno smehlja. Čemu se ne bi smehljali? Pred seboj imajo natlačeno dvorano izmozgane, nemisleče mase, ki gara, je, pije in spi. Pozna se ji, da ne misli. Vidi se ji, da ne čita tisto kar bi ji koristilo, in da sploh ne čita drugega kakor Pirčev list in mogoče tudi "Enakopravnost" ter podobne liste. "Prosveta" in "Proletarec" imata v Clevelandu okrog tri sto naročnikov vsaki, torej skupaj 600.

Večina udeležencev ne razume angleščine v toliki meri, da bi vedela kaj ji govore "angleški govorniki". V očeh se ji čita nevednost. Mnogi so v Ameriki že leta in leta, in ves čas razpolagajo z angleškim besednjakom, ki je v glavnem zapopaden v sledečih besedah: "Mr. bas I no ken du dis. — You gud men, mi tuu gud men. — Dis man tel gud, yeseri. — Dis falla no gadem gud. — I drink von galon vajn yesteday."

Sempatam opaziš med maso inteligentnejši obraz. V morju brezidejne množice se počuti nekam nemirnega. Glej, tam je nekdo vstal in koraka iz dvorane. V onem kotu tudi. Tu blizu mene se nekdo tudi rine k izhodu. To se je ponavljalo ves čas shoda, a masa je ostala.

Na odru se venomer smehljajo radi nepričakovanega uspeha. Glejte množico ljudi, prav pred seboj jih imamo, in ti ljudje bodo jutri glasovali za nas. Sklepali so tako in se smehljali. Petnajst sto oseb. Gotovo pomeni to vsaj tisoč glasov demokratom!

Masa ploska slehnemu govorniku. Vesela je. Poedinci, ki tvorijo maso, so v gnječi kakor je npr. shod, prijetno vznemirjeni, in to je, kar hočejo tisti ki se smehljajo na odru.

Predsednik shoda govori. Ponosen je na 23. ward, prvič radi velike udeležbe na tem shodu, drugič radi dejstva, da je ta ward že 30 let neprestano "demokratičen".

Ob splošnem začudenju radi te izjave se Lojze smehljaje muza in kima svojim kolegom. V svoji zadovoljnosti potegne z roko preko ustnic. Predstavljen je prvi govornik, sodnik Eastman, ki predseduje mladinskemu sodišču. Izmed vseh "izvoljencev" se mi je on zdel nekaka izjema, ne velika, a vendarle izjema. Govor mu ne gre gladko. Ni vajen. Opisuje zasluge mladinskega sodišča in njegovo izboljšanje, od kar mu on predseduje. Zaključuje: "I hope you will all vote for me."

Predsednik "nastopi" in pravi: "I know you will all vote the Democratic party, because the Republicans don't deserve your vote; they deserve likin' because they might have done better." (Aplavz širom dvorane.)

Drugi govornik ne pozdravi predsednika ne

avdijence. Začel je (angleško): "Upam, da boste vsi glasovali za demokratiški tiket . . ." Kandidira ponovno za klerka okrajnega sodišča. Obljube daje informacije vsakemu, ki pride na sodnijo. Zaključuje: "Upam, da boste vsi glasovali zame in demokratiško stranko." Aplavz ni posebno velik. Ni se mu posrečilo napraviti vtisa kakršnega je želel. Govoril je bolj sam s seboj, v nerazločnih stavkih. In kar je največ, zgleдал ni veliko boljši od povprečnega lumpenproletarca v malo boljši obleki. Predstavljal je popolen tip političnega morona. Poleg mene sedeči rojak je pošepnil prijatelju: "Ta je pa preneroden, da bi bil izvoljen." Plutokracija hoče na manj važnih mestih imeti tudi navadne morone v političnih uradih. Potrebni so ji v njenih političnih mašinah.

Tretji prizor: Predsednik prosi, naj avdijenca oprostí, ker prihodnji "govornik" na programu ni zmožen "narediti 'spič', in smehljaje pokaže na ogromnega moža z velikim trebuhom in lokavim obrazom. Avdijenca se smeje. Mož, ki je nalikoval veliki kepi, je zmedeno vstal in dejal: "I am runing for the office (imenuje kateri); I hope you will all wote for me." (To je ves njegov spič, ne besede več ali manj.) V dvorani zadoni gromovit aplavz.

Četrty prizor: Predsednik predstavi koncilmana Mihelicha. Pohvali ga, da je "all right" in da je demokratiška stranka ponosna nanj in tudi Slovenci si smejo po vsi pravici šteti v čast, ker ga imajo. Avdijenci se je to jako dopadlo. "Naš koncilman", ki je odvetnik, je pričel angleško in zaključil v slovenskem jeziku. Dejal je, da je dolžnost Slovencev glasovati za demokratiško stranko, ker se "bolj bori za delavstvo" (!!!) kot pa republikanci. ("Naša priporočila" v "E." so istega mnenja). Govori v tonu, češ, ko bi vi vedeli, in poudarja: "Ko bi vi vedeli kaj se vse godi . . ." Stavka nikoli ne dokonča in nič ne pove kaj, kje, kdo. (Služi šele prvi termin in pravijo, da ne bo več izvoljen; zakaj, to pojasnim pozneje.) Ko je govoril, "ko bi vi vedeli", je najbrž imel v mislih "čedno" delovanje profesionalnih politišnov, agentov plutokracije in openshoparjev. Dasi je bil pohvaljen da je "all right", je vendarle namigaval, da se gode čudne stvari in da je sam zapleten vanje, ker ne more biti drugače. Potrebno je le, "da vsi glasujete za demokratiško stranko." Ker v govoru ni bil dovolj oprezen, se je profesionalnih političarjev na odru polastila nemirnost. Morda se boje, da bi "naš koncilman" kaj nerodnega ne izbleknil. Tisoč glasov so imeli pred seboj, in treba jih je bilo poslati domov uverjene, da je naslednji dan njihova najsvetejša dolžnost glasovati za demokrate. Predsednik se s par kolegi posvetuje. Odiše za oder in nekaj napiše na listek. Vrne se, in ga izroči "govorniku". Mihelich ga prečita, se v naglici posvetuje s predsednikom, in obnovi svoj govor — toda govoril je sedaj le o prohibiciji in naseljeniškem zakonu.

Kako zviti so profesionalni politiki kapitalističnih strank! Zaključil je svoj govor v angleščini in pričel slovensko: "Cenjeni rojaki. Meni se bo laglje izraziti v slovenskem jeziku in vam razložiti kar imam vam za povedati. Ko bi vi vedeli kaj se vse godi . . ." Stavka ni končal, oziroma ga ni pojasnil, kakor ga ni prej v angleškem govoru. Ponovil ga je še parkrat kakor prej v angleščini in govoril je isto kot prej. (To kar poročam je gola, ako tudi za naš delavski narod žalostna resnica.)

Ob petem prizoru sem zapustil dvorano, kajti imel sem zadosti. Nisem nikak nacionalist in zato se ne zanimam in ne navdušujem "za domovino in narod". Moje obzorje je kozmopolitansko. Toda kar sem videl na tem shodu, je bilo v prvi vrsti insult mojega narodnega in mojega delavskega čuta.

Okrog sebe vidiš tisoč in več sto Slovencev in vsi so mi rojaki. Vzlic temu, da jih večinoma objema ignoranca, katero sovražim iz dna duše, so vendar gotove vezi, katere drže posamezen narod skupaj kot narod. Ko vidiš, kako umazani politiki izrabljajo ignoranco ljudi ki se prištevajo istemu narodu kakor ti, ko vidiš, kako nesramni so v svojem početju, tedaj vzkipi v tebi srd, da bi najrajše udaril po njih kot je udaril Nazarenee po kramarjih v templju!

To, kar se je godilo na tem shodu, je bilo direktno žaljenje vsega kar je lepega v narodu in kar človek najbolj ceni. Ali moramo mi res biti eno onih neizvoljenih ljudstev, ki je ustvarjeno za predmet norčevanja — norčevanja v obraz? Mar moramo res vedno nastavljati hrbet po katerem plezajo proti vrhu razni sebičneži, ki so brez idej, brez načel in prepričanja, in katerim je njihov lastni dobrobit edini in glavni cilj?

Človeku ki ima količkaj samoponosa in ki ni možgansko popolnoma otopel, mora tak političen burlesk kot sem ga opisal tu gotovo odpreti oči.

Ako mislita clevelandska slovenska lista, da dvigajo taki shodi ugled naselbine in našega naroda, naj jih le pridno oglašata. To bo vsekakor "v interesu slovenskega delavstva" in narodovega samoponosa!

Ob takih rezultatih dovaja politika, kakršna je zapopadena v "naših priporočilih" in v poznejših tolmačenjih v "E." Mogoče trpke besede, a resnične, in jaz si umijem roke.

Sedaj pa k "našemu koncilmanu". Pred dobrim letom, ob času volitev, nisem bil v Clevelandu. Spominjam se vzlic temu, da sta bila oba slovenska lista, eden demokratiški in drugi progresiven, čudovito edina v agitaciji za kandidature "našega koncilmana". Klub št. 27 JSZ. je navadno imel svojega kandidata v mestno zbornico, ki je dobil od štiri do sedemsto glasov. Menda radi "nepraktične" razdelitve slovenskih volilcev klub JSZ. to pot ni postavil svojega kandidata (clevelandski slovenski sodrugi so čudovito dobri ljudje!) Tako se je dosegla

'enotna fronta'. Rezultat je bil, da imamo kar imamo: "svojega koncilmana, na katerega je celo demokratska stranka "ponosna". Vzlic temu komplimentu pa nekateri rojaki, ki so glasovali za "našega koncilmana", niso nanj nič kaj ponosni. Eden izmed vzrokov je sledeči:

Mestni svet je razdeljen v levi in desni blok. Člani prvega večkrat protestirajo, ker drugega ne morejo storiti, včasih pa vprizore tudi kako malo "revolucijo", ki jo časopisje naslednji dan opisuje pod velikimi naslovi. Peter Witt, vodja "levičarjev", je še posebno navihanih. Večina, ali "desni blok", se seveda ne ozira na proteste in revolucije. Dela zaključke po želji cleveland-ske trgovske komore (Chamber of Commerce), katera je tudi voditeljica gibanja za odprto delavnico. Kar je tukaj važno je to, da je "naš" koncilman "all-right". O njemu čujemo samo to, da pridno glasuje s tistimi mestnimi "očeti", ki sklepajo po navodilu iz glavnega stana gospodov "ki kaj imajo".

O, yes, da ne pozabim. Zadnjič bi imela priti v naše mesto rumunska kraljica Marija. Mestni očetje so mnogo razpravljali, kako bi jo najveličastnejše sprejeli, izvolili poseben odbor ki bi skrbel zato, in v ta sprejemni odbor so imenovali tudi "našega" koncilmana. Kakšna velika čast je doletela njega in "nas"! Ali nesreča nikdar ne počiva. Nekaj se je zgodilo ne samo kraljici, pač pa tudi našemu koncilmanu. Po nekaj dneh je resigniral in tako zapravljal veliko čast.

Toliko o te vrste naprednosti naše nasebine.

Dalje prihodnjč.)

Konec stavke angleških premogorjev in njene posledice.

Stavka angleških premogorjev je končana vzlic temu da je večina glasovala proti sprejetju sedanjih vladnih pogojev. Končana je, ker sta zima in pomankanje prisilila delavce pričeti z delom. Zadnji vladni načrt za poravnavo stavke, ki ne rešuje problema, je naletel na nezadovoljstvo med premogorji in med lastniki premogovnikov. Med prvimi zato ker jim ničesar ne daje, in med drugimi, ker ne spremeni položaja. Kajti najtežjih spornih točk — plače in dolgosti delavnika — se je načrt izognil, oziroma jih rešil tako da ostanejo nerešene. To pomeni novo stavko mogoče že prihodnjo pomlad.

Sedanja je trajala od 1. maja do okrog 1. decembra. Več tisoč premogorjev se je v nekaterih okrožjih vrnilo na delo že teden ali dva pred tem. Bila je ena največjih in najdalgotrajnejših v zgodovini angleških stavk.

Angleška industrija je vsled stavke na izgubi \$1,900,000,000 in vzlic temu se je branila pristati v zahteve premogorjev, ki niso vprašali

za nič drugega kot to, da se jim ne podaljša delavnika in ne zmanjša plače. Poleg premogorjev je bilo vsled stavke ob delo 620,000 delavcev, ki so bili zaposljeni v obratih, navezani na premogokopno industrijo.

Vsa angleška industrija je v krizi, izgovarja pa se na stavke in na povojne razmere v Evropi, ki so zmanjšale trge za angleške produkte. Nekateri ekonomski veščaki domnevajo, da Anglija ne bo nikdar več to kar je bila pred vojno. Njena jeklarska in železarska industrija bolj živetari kakor živi, in obrat je omejen. Ladjedelnice večinoma počivajo. Izmed 482 plavžev jih obratuje samo pet. Dohodki železnic so nazadovali za okrog \$5,000,000 tedensko.

Vse te hibe nalagajo na ramena stavki in povojnim razmeram ter se tolažijo, da bo sedaj bolje. Volitve pred tedni so pokazale, da se ljudstvo nagiblje bolj in bolj k delavski stranki.

Pomankanje je veliko, brezposelnost je v Angliji po vojni kronična, in v takem položaju je bila stavka končana. Obnovljen obrat v premogovnikih pomeni le nov oddih za ponovno borbo.

Anglija ima nele gospodarsko krizo, ampak razredni boj ki bi ga tudi ameriški kapitalistični besedniki ne mogli utajiti.

Doslednost slovenskega klerikalizma v Ameriki.

Slovenski ameriški klerikalci so pred par meseci na konvenciji KSKJ. sprejeli grmečo resolucijo, s katero so zahtevali od ameriške vlade, da podvzame vse potrebne korake za protektiranje ameriških interesov in ameriških življenj v Mehiki.

KSKJ. in njeni delegatje, ki so tvorili konvencijo, nimajo v Mehiki nobenih interesov, ki bi bili v nevarnosti. KSKJ. in tisti ki so tvorili delegacijo, nimajo v Mehiki nobenega premoženja, in če bi ga imeli, bi ne bilo v nevarnosti.

Predlagatelji resolucije niso navedli nobenega slučaja, ki bi dokazoval da so življenja državljanov te dežele v Mehiki v večji nevarnosti kakor v Pittsburgu, kjer se je konvencija vršila, ali v Chicagu, San Franciscu in v drugih krajih, nad katerimi vihra zvezdnata zastava.

Nasprotno pa se godi mnogim bivšim članom KSKJ., ki so sedaj v deželi katero vlada Mussolinijev fašizem, velika krivica. Po primorskih Slovencih pada bič še hujše kakor po italijanskem ljudstvu, kajti udarci so dvojni. *In vihteti ga pomaga tudi papizem.*

Fašizem ni razbil le delavske lokale, kajti to je storil takoj ko je zavladal, ampak razbil je tudi slovenske nacionalistične ustanove in sedaj razbija tudi one, ki jih imajo v oskrbi katoliški Slovenci na Primorskem.

Katoliška cerkev se je dolgo ponašala, da je branik narodnostnih manjšin. Trdila je, da je cerkev v takih krajih edina, ki spoštuje materski jezik prebivalstva. V Italiji je drugače. Slovenske duhovnike jemljejo s slovenskih župnij in jim pošiljajo italijanske, katerih naloga je vršiti politiko poitaljančevaja.

Ker so slovenski ameriški klerikalci tako navdušeni za varovanje "ameriških" interesov v Mehiki, čemu ne pokažejo vsaj malo navdušenja za svoje rodne brate v Julijski krajini in obsodijo kar je obsojanja vredno.

Kdor je katoličan v srcu in po mišljenju, mora danes obsojati politiko "svete" stolice in Mussolinija. Ako katoliške organizacije nimajo toliko poguma, da se bi uprle nekrščanskemu aparatu katoliške cerkve, se bo to zanjo slabo končalo. Nam sicer ni hudo, ampak tistim ki se štejejo med "verske stebre", bi pa moralo biti.

"Glas Svobode" ob petkih in svetkih.

Tedne pred volilno kampanjo 2. novembra 1926 je "Glas Svobode" v uredniškem članku razglasil, da bo podpiral "progresivce", ki so najbližje programu kot ga zastopa nekdanje slovensko svobodomiselnostno glasilo.

Progresivna stranka v Illinoisu je imela svojo popolno listo kandidatov, a papirnat advokat ki urejuje "Glas Svobode", ni vedel ničesar o "progresivni stranki" v Illinoisu, zato je pisal, "progresivci menda sploh nimajo kandidatov..."

"Glas Svobode" je list, ki piše za delavce ki so si s pridnim delom kaj pridobili...

Od kar izhaja, se je vedno prodajal republikanski in demokratiški stranki, uredniški arstantje, kakoršen je Z. Novak, pa so se prodajali listom ala "G. S."

Bilo komu prav ali ne, socialistični list MORRA razgaljati *UMAZANOST* kjerkoli jo opazi. Proletarec jo je razgaljal neglede komu se je zameril, in tej svoji tradiciji ostane zvest, dokler bo izhajal.

"Glas Svobode" z dne 29. oktobra 1926 je priobčil kot "delavsko glasilo" skoro polovico strani velik oglas z naslovom "Pameten nasvet", in v tistem "pametnem nasvetu" je svetoval slovenskim delavcem v Ameriki:

Glasujte v celem za republikansko stranko, kajti s tem si zasigurate zaščitno tarifo.

Zasluge republikanske stranke so:

Mezдно zvišanje; kupčija je dobra; industrije se množe; vnanja kupčija se večja; javni dohodki rastejo; cene kmečkim pridelkom se višajo; delavstvo je stalno zaposljeno; Amerika se razvija in procvita; vsi sloji žive bolje; polje-

delstvo ima zanesljive trge; cene tovarniškega blaga padajo; vsi deli Združenih držav in vsi sloji imajo koristi. — Nikar ne izmenjajte stranke sredi sedanjega vala blagostanja. Glasujte v celem za republikansko volilno listo.

Tak je "Glas Svobode" ob vsakih volitvah ves čas od kar izhaja z izjemo par let, ko so delali zanj socialisti. Blufa tiste ki se mu puste, da "piše za delavce", v resnici pa agitira za graf-terje in za kapitalistični sistem.

Ali takoj po volitvah postane "Glas Svobode" zopet "delavski list".

Že prva številka "Glas Svobode" po vsakih volitvah tuguje vsled "poraza" delavskih sil.

In — ne čudite se!

"Glas Svobode" ima sedaj najbolj "sposobnega" (nesposobnega) urednika, in ta čuden učenjak piše v izdaji svojega lista z dne 5. novembra, torej par dni po volitvah, med drugim:

"...Delavske stranke so se slabo udeleževale v teh volitvah. No, pa saj tudi ni moglo biti drugače če pomislimo, kako je ameriško delavstvo v političnem oziru deloma razcepljeno, deloma pa neorganizirano... Socialisti so imeli deloma nepopolno, deloma razcepljeno volilno listo. Komunisti sploh niso menda nastopili kot stranka v teh volitvah. Ameriška delavska federacija je politično popolnoma neorganizirana. Le progresivna stranka je ponekod nastopila v celoti... Brez enotnega nastopa ne bo delavstvo nikoli ničesar doseglo. Brez enotnosti je vse delo zamanj, vsi naporji ničevi in vse žrtve brez pomena... Meščanske stranke se pa smejejo in žanjejo..."

Tako vedno pišejo zavajalci, ki so z Judežem v najtesnejšem sorodstvu. Svoje čitatelje smatrajo za bedake, in če ne bi bil med njimi gotov odstotek bedakov, jih ne bi mogli varati na ta način od leta do leta.

Predstavite si čudo modrosti urednika "Glas Svobode". V eni številki svojega lista piše, da progresivna stranka nima kandidatov, v drugi pa, "le progresivna stranka je ponekod nastopila v celoti."

In ker socialistična stranka "ni dosti prida", je imela "...deloma nepopolno, deloma razcepljeno volilno listo".

Bogzna, kaj to pomeni.

A vendar pomeni — strupeno pšico proti delavstvu.

"Glas Svobode" bo na ta način pisal "za delavce" do županskih volitev v Chicagu, potem pa zopet pridigal zaeno s "komunisti" o enotni fronti in agitiral za kapitalizem in njegove hlapce.

"Ameriški Družinski Koledar" letnik 1927 vas bo presenetil, ker bo vseboval še več izbrana gradiva kakor druga leta. Bo povečan za 32 strani. Cena \$1. Za večja naročila znaten popust.

“Delavska Slovenija”, njen začetek in konec.

Frank Novak, bivši urednik “D. S.”

(Nadaljevanje.)

Premeščenje lista v Chicago.

Ne bom opisoval vseh intrig, vodenih iz sebičnosti in zaradi osebnih interesov, ki so povzročile, da se je tudi v Milwaukee od gotove strani nenadoma pričelo delovati proti Zadrudni tiskarni, ker to nima za javnost baš posebne vrednosti. Stvari so znane v Milwaukee med Hrvati in med Slovenci zadostno in so vzbujale tisti čas zgražanje in ostro kritiko. Omeniti pa je potrebno, da je nastal baš v teh krogih, ki so sabotirali Zadrudno tiskarno, takoj vihar, ko se je zaznalo, da je organizacija razpuščena. Od te strani se je predvsem mene ljuto napadalo in zaradi tega obkladalo z raznimi “gentlemanskimi” priimki, češ, zakaj smo to storili zahrbtno, zakaj jim nismo naznanili, kaj smo nameravali. Odgovoril sem na te izbruhe samo to, da se je tukaj moglo govoriti edino z denarjem v roki in nič drugače, ker s frazami nam ni bilo mogoče pomagati in ne rešiti položaja, teh pa smo bili že do grla siti. Značilno pri tem je posebno to, da se me je že nekaj dni kasneje vprašalo, če sem pripravljen prodati tiskarno, kar pa sem odločno odklonil, ter jih vprašal, kako to, da je sedaj nenadoma dovolj denarja na roki. Takrat se mi je dalo par dni za odločitev in ko sem tudi potem vstrajal pri tem, da ne prodam, se mi je zagrozilo, da se bo ustanovila takoj nova tiskarna v naselbini, kar je po njih mnenju pomenilo moj bankrot. Poznavajoč razpoloženje, ki je vladalo med merodajnimi osebami naše naselbine, sem se tem grožnjam smejal, zavedajoč se, da bom še vedno užival podporo tistih ljudi, kateri so mi bili naklonjeni do tedaj, ter da bi mi nova tiskarna itak ne škodovala mnogo. Seveda sem tudi razumel, da se me z nakupom moje tiskarne hočejo iznebiti popolnoma in me docela uničiti, ker bi s prodajo bil seveda vržen takoj tudi iz službe, na cesto, toraj brez tiskarne in dela.

Pri prevzetju tiskarne sem se potom pogodbe še zavezal, izdajati list za staro ceno, toraj za 50 dol. tedensko in sicer do 1. jan. 1926, kar je pomenilo stalno izgubo. Toda, ker sem še vedno upal, da se bodo stvari uredile, da bodo vpoštevali moje nasvete, dane jim na konvenciji, sem bil pripravljen tudi na to žrtev. Tako je minilo par tednov in videl sem, da je nekaj v zraku, da se nekaj pripravlja. Predvsem se mi je zdelo sumljivo, da se ni ničesar ukrenilo glede upravnika, ne glede knjigovodstva, ter da je ostalo vse popolnoma v starem tiru. Da sem mogel list izdajati, sem se zadolžil in zopet zalagal iz lastnega žepa, upajoč, da se bodo razmere končno vendar uredile.

Tako je minilo par tednov, nakar se je pojavil iz Chicago eden izmed uradnikov upravnega odbora sekcije. Ostal je v mestu ves teden, ne da bi vedel kaj namerava. Drugi teden se je ponovilo isto in še le proti koncu tedna je pričel zbirati skupaj brošure in jih pošiljati v Chicago, češ, da se bodo razpečevale v bodoče iz “Radničke knjižare,” da se bo prodajo toraj centraliziralo. Že par mesecev poprej, toraj še pred konvencijo, pa je B. dosegel, da se je pričelo ves denar, razen naročnin, pošiljati naravnost v Chicago, toraj vse kar se je izkupilo za brošure in tudi vse prostovoljne prispevke. Ko je izšel Delavski koledar, tudi za istega ni bil denar poslan v Milwaukee, temveč naravnost v Chicago.

Tretji teden je dotični uradnik iz Chicago ponovno prišel v Milwaukee, ostal nekaj dni in nato zopet izginil, toda prihodnji pondeljek se je nenadoma zopet pojavil in ob 11. uri predp. nepričakovano naznanil, da se bo vršila popoldan, takoj po kosilu, seja uprav. odbora Del. Slov. Na tej seji smo bili samo trije člani tega odbora, toraj moja malenkost, upravnik, en član odbora in mož iz Chicago. Takoj po otvoritvi seje je naznanil, da se bo list premestilo v Chicago, ter da izide ta teden zadnja številka v Milwaukee. To je mene presenečilo, drugi trije pa so bili že itak obveščeni, toda skušali so kazati začudenje, kar pa se jim je slabo posrečilo. Mene se je tisti trenutek polastila popolna apatija, kakršno mora čutiti človek, kateremu reče zdravnik, da ni rešitve za njega. Nisem ugovarjal, toda vprašal sem, kaj nameravajo z dolgom. Vzel sem v roko knjigo in navedel sledeče dolgove: Stari dolg Vidmar-Novaku, 1500 dol., toraj od tega meni samemu \$452.17. Dolg Novaku, za tiskanje časopisa in Delavskega koledarja \$762.84, toraj skupni dolg meni \$1.215.01. Na to vprašanje se mi je dalo častno besedo, da bo ves dolg v doglednem času izplačan. Napravilo se je tozadevno dolžno pismo in potem sem bil toliko zaupljiv, da sem pustil seliti kar je bilo njih stvari, zanašajoč se na njih besedo. Tukaj moram pripomniti, da je dolg znašal od leta 1922 stalno, povprečno 700 dol., ter da se mi je sedaj odplačalo še le prvo polovico in to še le potem, ko sem se obrnil na odvetnika ter mu dal stvari v roke, da denar iztirja. Ti ljudje, kateri tako radi kričijo proti “buržoaznemu sudu” niso na moja pisma končno več odgovarjali in pošiljali sedaj denar skoz roke odvetnika, kateremu moram plačati po 15 odstotkov, da bom izgubil vseeno še okrog 150 dol., ako ne iztožim tudi 4-letne obreti. Seveda se rabi od njih strani izgovor, da ni denarja, kar vsekakor ni čudno, ako se upošteva, da so imeli pred konvencijo S. N. P. J. pol ducata “govornikov” stalno na potovanju, da pripravijo tla za uničenje te organizacije, ali podomače, za organiziranje progresivnega bloka in nadalje, da so imeli pred konvencijo H. B. Z. kar 15 agitatorjev na potu, kateri so, kakor je znano, tako lepo pripravili pot za popoln poraz na konvenciji v Pittsburghu.

Konvencija S. N. P. J.

Prvi ukor sem dobil iz Chicaga, ko sem pisal, da je pomenila Molekova resolucija, sprejeta na milwauški konvenciji S.N.P.J., velik napredek za ameriške Slovence. Tukaj se mi je prvič reklo, ko sem odprto izjavil, da ni več kot prav in pošteno, priznati tudi nasprotniku njegova dobra dela: “Pa magar so učinili nešta dobrega, socialpatrijotima se toga nesmije nikada priznati.” Zahtevalo se je od mene odločno, da vodim boj zoper “koruptno” vodstvo S.N.P.J., da napadam glavne uradnike in šuntam članstvo. Zavedajoč se, da pomeni to lopovski boj, ki bo povzročil samo razdor in neslogo v organizaciji, nadalje, zavedajoč se, s kakim veseljem bodo gledale črne sile na tako razdejalno delo, in čutivši v sebi brezmejen gnus do takega nestvarnega, lopovskega početja, sem se odločno uprl in nastopil drugo pot, kar mi je seveda vzelo zadnje zapanje, zadnji ostanek ugleda pri “čistih”.

Za časa konvencije, to je v nedeljo, je prišel B. v Milwaukee. Sestala sva se v uredništvu, kjer sem mu povedal svoje mnenje in izjavil, da v enem letu ne bo niti sledu več o progresivnem bloku, ter mu priporočal, naj vodi boj, ako ga že mora voditi, tolerantno, ter da se ubija s takim nastopom še zadnji ostanek simpatij, katere smo do tedaj uživali med slovenskim

delavstvom. Poudarjal sem, da se ne strinjam s socialistično taktiko v vseh ozirih, istotako pa tudi ne z ono Delavsko stranko, katera hoče razširjati na ta način svoj vpliv po raznih organizacijah. Dokazal sem, da smo bili še povsod poraženi, da smo povsod vzbudili proti sebi sovraštvo in uničili med članstvom vsako simpatijo. Nadalje sem mu predočeval, da so razmere močnejše od človeka, da se moramo po njih ravnati, ker one se ne bodo nikdar ravnale po naših željah, toda dobil za odgovor: "Tako ne govori komunista", kar je pomenilo, da mora komunista povsod z glavo skoz zid. Kakor se je razvidelo iz prejšnjih člankov, sem si jaz svojo že razbil, dasiravno se nisem zaletaval ob steno s tako trdovratnostjo, in sem se spametoval, oziroma sem dobil dovolj batin, da so me spametovale. Predvsem sem skušal B. prepričati o razmerah in razpoloženju v Milwaukee, ter mu dokazal, kako je tukaj proti nam vse kar je naprednega, kar ima nekaj veljave v naselbini in mu predočil, da smo ostali, toraj nas peščica, osamljeni, da so se obrnili od nas povečini že tudi oni, ki so bili poprej z nami, oziroma, kateri so z nami simpatizirali. Svetoval sem, da se vodi boj razmeram primerno, da se skuša doseči sporazum, da ne bomo jačili naših nasprotnikov in jim dajali orožje v roke, ter omenjal, da razmere, najsibo v političnem ali gospodarskem oziru, nikakor ne moremo primerjati onim v starem kraju, ako smo že tako daleč slepi, da ne vpoštevamo razpoloženja mase in njene psihologije, ako že nečemo vpoštevati nepobitnega dejstva, da masa v Ameriki ni zrela niti za razumevanje najmilejše forme socializma, koliko manj toraj radikalnih idej. Izražal sem mnenje (in to sem storil že pri številnih prilikah poprej), da je mogoča združitev teh dveh sil, toraj komunistov in socialistov, ako bi prvi hoteli vpoštevati razmere in se posluževati tolerance, omenja joč: Kar je zagrešenega v socialistični taktiki, to se vendar da popraviti. Ako so v gibanju osebe, katere so deloma prereakcionarne, tedaj še vendar s tem ni rečeno, da ni za stranko rešitve, ker osebe vendar ne pomenijo stranke. Vse te in še številne druge ugovore sem navedel, toda za odgovor sem dobil običajni: "Lenin je kazao, Marks je pisao" in s frazami se je skušalo dokazati napačnost mojega mnenja.

Kako je minila konvencija, kako se je vršilo za časa iste, je pač vsem dobro znano, kakor je znano vsem, da ni danes več "Progresivnega bloka" oziroma, da ga še nikdar ni bilo, ter da nam je ostal od vsega tega samo razdor, nesloga v nekaterih organizacijah in vzbujena nezaupnost pri malem številu prenapetnežev, kateri znajo misliti samo na komando.

Za časa konvencije sem izjavil, da v enem letu ne bo več sledu Progresivnega bloka, in ko se je premestilo list v Chicago, sem izjavil, da bo v enem letu gospodarsko popolnoma uničen.

Vse to se je zgodilo in danes zopet izjavljam, da v enem letu ne bo sledu o komunističnem gibanju med ameriškimi Slovenci.

(Konec prihodnjč.)

"BEG IZ TEME" je knjiga ki je izšla v založbi "Proletarca". Obsega nad tri sto strani, in vsebuje dela ruskih pisateljev Andrejeva, Gorkega, Čehova, Arcibaševa in Turgenjeva. Stane vezana v platno \$1.75, mehko vezana \$1.25. Naročite več izvodov skupaj.

IVAN VUK:

MINISTRANT IVAN.

(Nekoliko biografije, samo ne moje.)

(Nadaljevanje.)

To sopznanje me je potolažilo, ker razumel sem, da sv. duh ne prinaša vsem enake darove, nego enim takšne, drugim drugačne. Ministrantu Ivanu je prinesel poleg lepe ure, dar latinščine.

Nekoč sem ga vprašal:

"Pje . . . Ali ti zares razumeš to, kar govoriš pri maši?"

On me je pogledal nekako pomilovalno.

"Kako pa naj drugače govorim? . . . Ali ti govoriš nekaj, česar ne razumeš?"

Imel je prav. Nato nisem mislil. Kako pa naj drugače govori, ako ne razume. Saj je to vendar nemogoče. To sem spoznal tudi pri nemščini, ki smo se jo učili v šoli eno uro na teden. Čital sem še, ali govoriti nisem mogel. Tisti Mišakov Francelj, ki je imel pa nemško mater, pa je znal govoriti tudi nemško.

In tedaj mi je šinilo v glavo:

"Seveda, zato se nisem mogel naučiti ministrantovske latinščine, ker je nisem razumel."

In sem ga vprašal:

"Pje, povej mi, kaj je tisto, ko se trka mašnik in pa ministrant na prsi, globoko sklonjen?"

Ta trenutek me je namreč vedno najbolj zanimal, ker je vsakokrat ministrant tako globoko sklonil hrbet in z naglico trikrat potrkal po prsih.

"Tooou . . ." je rekel samozavestno in zateglo.

"To je kes, obžalovanje grehov. Mea culpa. Saj vendar ne boš stopil z grehi pred oltar, posebno če si oblečen po ministrantovski?"

Gledal sem ga s široko odprtimi očmi.

"Obžalovanje grehov? . . . Kaj imaš ti grehe?"

Za trenutek je obmolnil. Videl sem, da se je zmedel. Opazil je, da sem videl in najbrž je v tistem hipu tudi pomislil, da bi mu to znalo škoditi na veljavi, zato je pogledal v stran in odgovoril z glasom, kakor da se razume samo ob sebi:

"Kako se pa naj drugače postane gospod?"

To mi je bila zopet nova snov za razmišljanje. "Greh . . . greh?" Torej treba imeti greh, da se postane gospod? . . . Kakšen greh? Kje se najde ta greh? . . . V šoli nam je katehet govoril o prvem grehu, ki je izvorni ali podedovani in ki sta ga zakrivila Adam in Eva. Ali to je bilo davno. Tak greh vendar ne morem narediti, saj niti ne vem, kje raste tisto jabolko, ki je prepovedano, ako še ono sploh raste."

Meseca januarja enkrat, je dan spomina, ko je iz Savla-Preganjalca postal Pavel-Apostol.

V Trioglovi, Zajčevcih in Mačkovcih je običaj, da se mora na ta dan vriskati. In to v zgodnjem jutru, predno se prikaže zora. To vriskanje prežene namreč meglo, da potem spomladi ne popije žita. Vriskati pa morajo samo otroci-dečki, ki še nimajo štirinajst let in to pri vsaki hiši, za žito katere naj vriskanje velja.

Pri vsaki hiši pa ni otrok-dečkov, vsaj vedno ne. Deklice bi se že še našle, ali ne spodobi se, da bi šle vriskati na vse zgodaj, pa tudi megla bi se jih prav nič ne ustrašila, čeravno bi morda ta ali ona znala vriskati prav izvrstno. Ali moški glas je vse kaj drugega, četudi iz otroških ust. Zato je tisti kmet ali želar, ki ni imel dečkov, obljubil sosedovemu, ali kateremu drugemu krajcar, ako pride vriskati megli tudi pri njem.

Meni se sicer ni nikdar posrečilo, da bi na tak način zaslužil kedaj kakšen krajcar, ker je naša hiša stala v grabi, ki so ji pravili Strigova. V Strigovi pa ni bilo želarjev, viničarji pa ne sejejo žita. Poleg tega pa je bilo v Mačkovcih tudi več dečkov nego krajcarjev. Ministrant Ivan, ki je bil doma v Zajčevcih, pa je imel več naročil. Prijateljski mi je rekel:

"Pje, pridi jutri zjutraj k meni. Greva vriskat."

"Ako me bodo pustili."

"Povej, da greš k maši."

"Kako naj povem, ko pa grem vriskat?"

"Kdo bo pa vedel", je mahnil malomarno z roko.

"Kaj ti ne boš ministriral jutri?"

"Pozneje . . . Pri tretji maši."

"Dobro", sem se odločil. "Pridem".

Doma so se začudili, da hočem k maši, ko vendar nisem imel navade, da bi hodil ob delavnikih v cerkev.

"Ali ne lažeš", je vprašala mati.

Bal sem se ji pogledati v oči.

"Zakaj bi lagal," sem dejal. "Ministrant Ivan je rekel, naj pridem danes k maši."

To je pomagalo. Zakaj, ministrant Ivan je veljal za pridnega dečka in pobožnega. Stavili so mi ga celo za vzgled, češ, tako lepo drži roke k molitvi, ko ministrira, in se sploh lepo obnaša. Ne ozira se okrog, kakor Tone Veingrov, ki vedno vrti glavo.

Vsled tega sem prišel četrte ure pozneje, nego sem obljubil. Vendar me je ministrant Ivan čakal. Vedel je, da pridem, zakaj moja vrlina je bila že tedaj poznana, da držim dano besedo.

Opravljala sva naročila tako vestno in vneto, vsaj jaz, in vriskala, da je morala megla zbežati od strahu tja za Črno morje. Pa tudi odgovarjali so nama od vseh strani iz vasi fare Sv. Martina, da je bilo slišati v jutranjem somraku neprestano:

"Juhu . . . jujujuhu . . . up ip up juhe . . ."

Slišalo se je, da so hoteli nekateri posnemati vriskanje fantov-vasovalcev, kakor se sliši v večernem somraku in po noči. Ministrant Ivan je rekel, da to ni pravilno za meglo in da se takega fantovskega vriskanja megla ne boji.

"Zakaj pa potem fantje vriskajo tako?"

"Ker gredo v vas?"

"H komu?"

Tu pa tudi ministrant Ivan ni vedel povedati. Vendar odgovora ni hotel ostati dolžan in je rekel.

"K tistim, ki jim odgovarjajo."

Spominjam se, da sem slišal, ko se vriskali mačkovski fantje in da so jim tam v Trioglovi odgovarjali drugi. Ali mati je takrat pripomnila:

"Ponočnjaki."

"Kaj je to ponočnjaki? Ali ti veš?"

"To sem pa že slišal", je rekel ministrant Ivan."

To so pa tako fantje, ki gredo pod okna velikih deklet, gledat, če spijo."

To se mi je zdelo čudno. Pod okno moje sestre ni nikdo hodil, čeravno je velika.

"Gotovo ni naročila nobenemu", se je odrezal ministrant Ivan.

"A se mora naročiti?"

"Seveda".

"Kdo pa naroči? Mati?"

"Ne. Ona sama mora naročiti."

"Pa mora zato plačati?"

"Kako si smešen", se je nasmeljal. "Kdo bo pa hodil zastonj, in še po noči."

"To pa najbrž precej stane", sem vzdihnil in po-

misli na sestro, ki je revna in si ne more naročiti fanta.

"O, gotovo", je pritrdil ministrant Ivan važno.

Prišla sva mimo hiše Pavla Božiča.

"Pje", me je sunil komolec ministrant Ivan. "To je pa hiša mojega "mrzlega strica""). Kaj misliš, bi zavriskal?"

Še predno sem mogel kaj reči, je položil roke k ustom in obrnjen k hiši zavriskal:

"Jujujuhuuuuuu . . ."

Glas je treščil ob stene hiše. Ni se še utegnil razbliniti, kar je zagrmelo za najinim hrbtom:

"Jaz vama že pokažem, paglavca."

Kakor zajec je poskočil ministrant Ivan. Ni premišljal, nego poskočil in zbežal. Jaz sem pa obstal kakor solnati steber in v možganih mi je govorilo:

"Beži."

Ali bilo je že prepozno. Trdi prsti "mrzlega strica" so zavili moja ušesa, da sem zacvillil.

"Lepo prosim, stric. Jaz nisem. Pustite me!"

"Ti že pokažem "meglo", je djal z mirnim glasom, ki je bil kakor bas v cerkvenih orgljah. Spustil je ušesa ali takoj zagrabil s prsti za lase nad ušesi, tam, kjer najboljše skelo.

"Paglavca ti nebodikakšen", je basiral in stresal z mojo glavo.

Z rudečimi ušesi in licem mokrim od solz sem pribežal pred cerkvena vrata. Zakaj ravno pred cerkvena, si še danes ne morem raztolmačiti. Nesle so me noge same, zakaj v moji zavesti je bilo le edino to, da moram uiti in se skriti hudem "mrzlemu stricu". Še le pred cerkvenimi vrati sem se zavedel. Bilo je kakor da me je nekaj sunilo okrog srca.

"V cerkev bi šel", je reklo, "kakor si lagal materi, pa bi ne bil lasan."

Skesano sem odprl težka, škripajoča vrata. Mrzel vzduh se je dotaknil razgretoga lica. Napotil sem se k oltarju, na svoje običajno mesto. Nenadoma pa se mi je ustavila noga. Pokleknil sem sredi cerkve med odrashimi, ki jih je bilo nekaj v cerkvi. Kaj je bilo to? . . . Ne vem . . . Samo čutil sem, da me je sram stopiti bližje k oltarju.

Tistega leta, katerega jesen je bila določena, da ministranta Ivana odpravi v Maribor v latinske šole, je doživel čudno zgodnico, ki je vplivala na njegovo poznejšo odločitev.

Pozvali so ga, da nastopi na sodišču v Gornji Radgoni kot priča. Bila je to pravda med Pavlom Božičem "mrzlim-stricem" ministranta Ivana in njegovim viničarjem Tone Judlekom iz Mačkovec, zaradi razžaljenja časti.

Trioglovčani so zelo ponosni ljudje in se radi pravdajo, ako gre za njih čast, kot trioglovskih kmetov in veljavnih možakov. Njihovi viničarji si ne smejo dovoliti, da bi jih s čim razžalili, čeravno jih njihov gospodar, trioglovski kmet, sme, ako ga je volja. Pavel Božič je bil pa še posebno strog v tem oziru in v njegovi viničariji, ki je bila v Mačkovskem vrhu, so se menjali vsako leto.

"Kjer le more te uščipne nebodigatreba", je govoril, ko je postala viničarija brez viničarja.

*) "Mrzel stric" pravijo v Mačkovcih otroci očetovemu bratranču.

(Konec prihodnjč.)

Sanje velikih in malih sanjačev.

Anton Jurca.

(Konec.)

V Michiganu je, kot pravi statistika ljudskega šteta, okrog 35.000 Jugoslovancev, izmed katerih je 20.000 naseljencev, ostali pa so tukaj rojeni. Hrvatov in Srbov je v Michiganu 26.000, Slovencev pa nad osem tisoč. Svoječasno je bil Calumet največja jugoslovanska kolonija v Michiganu. Bila je, in je še, skrajno nazadnjaška, klerikalna do dna, in naše ljudstvo zatirano in izkoriščano po mogotcih, ki lastujejo Calumet in okolico kar je pod zemljo in na zemlji. Stavka rudarjev pred 12 leti je bila posledica nečloveškega priganjanja pri delu in izkoriščanja, in tisto stavko je organiziran ameriški kapitalistični svet zadušil. Od tedaj je pričela slovenska naselbina v Calumetu hirati, in kar jo je še, je nazadnjaška bolj kakor je bila. Ima menda še vedno svojega župnika Klopčiča, še vedno svoje rojake trgovce, ki službujejo kompaniji in izkoriščajo rojake, ima še vedno svojo Slovensko Hrvatsko Zvezo in drugega nič.

Veliko calumetskih Slovencev je danes v Detroitu, precej jih je v Butte, Montana, v Chicagu in drugje. Vsekako tvorijo calumetski Slovenci v Detroitu še najbolj kompaktno naselbino in njihovi predstavniki sanjajo, da ne more biti v družabnem življenju nikjer drugače kakor je bilo v Calumetu, za to uvajajo svoje nazadnjaštvo tudi tukaj.

Pred dobrim desetletjem je bila jugoslovanska naselbina v Detroitu ena najnaprednejših v Ameriki. Bila je, kajti danes ni več. Imela je število hrvatskih, srbskih in slovenskih klubov JSZ., ki so med seboj sodelovali. Zgradili so svoj Radnički dom. Bili so aktivni na političnem in prosvetnem polju in vse njihovo delovanje se je vršilo v mejah socialistične organizacije in socialističnih načel. Slučajne notranje spore se je ublažilo predno so postali nevarni. Slovenski klub št. 114 JSZ. je bil tedaj v aktivnostih eden prvih v Jugoslovanski socialistični zvezi. Imel je skupno s srbskimi sodrugi svoj lokal, svoj pevski zbor, gojil je dramatiko — na kratko, bil je AKTIVEN socialistični klub. Tudi danes je aktiven, toda ne toliko kot nekoč, dasi moram resnici na ljubo priznati, da postaja zopet bolj delaven. Ima pa večje težave kakor nekoč, ker so sanjači napravili neizmerno škodo.

L. 1919 sta se tudi v Detroitu, oziroma v Michiganu, pojavila dva krila v socialističnem gibanju, "levo" in "desno". Posledica teh pogubnih "kril" je, da je delavsko politično gibanje v Michiganu še vedno v razsulu. Kakor v državni organizaciji soc. stranke v Michiganu, tako se je pričel spor tudi v klubih JSZ. v Detroitu. Pojavili so se, posebno med hrvatskim delavstvom, novi revolucionarji, ki so po par letih "manevrisanja" izrinili prejšnje, npr. Milana Kirina in druge. Vnel se je boj za Radnički dom, katerega so se polastili "komunisti". Skoro vse energije "levega" krila so bile obrnjene za boj proti socialistični stranki, in ta, naravno, je morala udarce odbijati. Tako je bilo z obeh strani zanemarjeno agitacijsko delo v naselbini in med delavstvom v splošnem.

Hrvatski "ekstremisti" so se pričeli kmalu klati med seboj in se še niso pomirili. Tisti ki se pririnejo na vodstvo se proglasijo za "čiste" in "edino prave", one katere izrinejo ven, pa zmerjajo z "izdajalci", "re-

negati" in "kontrarevolucionarji". Razni novi "leadri" so prihajali "iz urada jugoslovanske komunistične" sekcije v Detroit vsaki teden. Bartulovič se je oglašal tukaj zelo pogostoma. Vožnje stroške so si najbrž uračunali iz raznih vsot, ki so jih nakolektali sedaj v ta sedaj v drug namen.

Zanesli so boj v društva Hrvatske Bratske Zajednice, ki ne služi delavski stvari, ampak nazadnjaštvu. Usiljujejo boj v društva SNPJ. z namenom, da porazijo v njih delavski duh, zapopaden v socialističnem gibanju, kajti njihova deviza je, ako ne moremo "vladati" mi, naj vlada reakcija. Ni jim za napredek, ni jim za enotno fronto, ni jim za složno nastopanje delavstva v skupnih zadevah, ampak za otročje "manevrisanje", ki je v pogubo napredni jugoslovanski naselbini in v korist nazadnjaški. Sovraštva, ki so jih zanesli s svojo provokatorsko taktiko, so povzročila aktivnostim naprednega dela naseljencev ogromno škodo. Vse priredbe "ekstremistov" so še vedno obdane z meglo skrajnega fanatizma, ali pa so v interesu "manevrisanja" aranžirane tako, kakor da so jim "čisti" le pridruženi v interesu "sloge". Kolekte so bile dobre na enih kot na drugih, toda sedaj ne več tako.

V tej demagogiji in v divjanju "čistih" so cerkvenjaki tipali, če se bi moglo v kaosu naselbine zgraditi faro. Vpoštevali so pregovor, da "kjer se pripravata dva, tretji dobiček ima", in so prišli, da vzamejo zase kolikor mogoče.

Pred par leti je prišla pobožnjaška akcija že tako daleč, da so pobožni Slovenci in pobožni Hrvati skupno kupili cerkev, ki naj bi bila slovenska-hrvatska. Obe narodnosti sta delali složno, dokler ni bilo gnezdece urejeno. Ker pa govore Hrvati hrvatsko in Slovenci slovensko, in ker so Hrvati v naselbini v večini, so prevladali v cerkvi, dobili svojega duhovnika in uvedli hrvatsko bogoslužje. Slovenci so sicer imeli cerkev in faro, toda gospod ni bil njihov, in bili so kot farani izrinjeni na podrejeno mesto. Bilo pa jih je premalo, da bi mogli misliti na svojo faro, kajti delo detroitskih slovenskih socialistov je bilo tako močno, da bi bila v naselbini slovenska fara nemogoča. Postala pa je mogoča z naseljevanjem calumetskih Slovencev. Prišli so ti mali sanjački in sanjali o veliki slovenski cerkvi, slovenskem "gospodu" in take stvari, ter pisarili okrog. Enkrat je prišel sem en pustolovski slovenski duhovnik in poskušal srečo. Ker se mu je zdelo pionirsko delo pri ustanavljanju župnije pretežno, se je nekega dne poslovil brez da bi razglašal svoj odhod.

Za detroitske Slovence so se potem pričeli zanimati slovenski Frančiškani v Chicagu. Korespondirali so s tukajšnjimi pobožnjaki, jim dajali navodila, pisali detroitskemu škofu ter se hvalili, koliko so že dosegli med Slovenci v Ameriki za versko probujo, in tako so dosegli, da je prišel v Detroit za slovenskega župnika frančiškan Bernard Ambrožič iz Lemonta ali odkoder že, in ta je zbral okrog sebe krdelo nevednih sanjačev, ki mislijo da je odrešenje v "lastni" cerkvi, vsi skupaj pa sedaj zbirajo denar, da zgrade cerkev in farovž.

Tako ima jugoslovanska naselbina v Detroitu hrvatsko in slovensko faro, in obe sta bili ustanovljeni v času, ko se "Radnik" postavlja, da je Detroit njegova trdnjava, da je detroitsko jugoslovansko delavstvo zavedno itd. Ne bo dolgo, ko bodo mnogi isti ljudje, ki so dosedaj podpirali "Radnik", podpirali cerkev, kajti take stvari se med nevedno rajo pogosto dogajajo.

Kar je v Detroitu Slovencev ki so tu že leta, so za slovensko faro zelo slab material. In če bi bili vsi ti

tako aktivni kot bi bilo potrebno, bi v tem mestu slovenski klerikalci ne imeli nobenih tal.

Od malih in velikih sanjačev se delavstvo lahko nauči samo to, kakšno ne sme biti, in komu ne sme slediti, če noče izgubljati v bojih. Pokazati to resnico, to je namen člankov, ki so izšli pod tem naslovom.

Polemika, kritika, slavospevi.

Joseph A. Siskovich.

Kdor čaka samo na maščevanje, preprečuje zaceljenje ran, ki bi se drugače hitro zacelile. — Bacon.

Jeza ni v splošnem samo znak šibkosti, ampak tudi značilnost onih ki ne morejo spodbiti svojega nasprotnika s fakti. Mesto tega se poslužujejo osebnosti in takozvanega revolverskega žurnalizma. V takem položaju se je baje moral nahajati tudi urednik "Enakopravnosti", ko je v svojem odgovoru na članek sodruga Gardena med drugim napisal tudi sledeče:

"Ta sotrudnik, ki ni nihče drugi kot veleučeni kritik Jos. Šiškovič, ki se je svoječasno proslul kot atentator na dramatično društvo 'Ivan Cankar', katero je hotel za vsako ceno razbiti . . ."

I. t. d. Ker ima vsaka stvar svoj poseben vzrok, ni treba nam ugibati, da pojasnimo vire eksplozij, če vemo, da zato je treba nabrane jeze. Sicer nam je sodrug Garden zadosti pojasnil o jezi v svojem zadnjem članku.

Čitateljem je gotovo dobro znano dejstvo, da bi ta polemika morala imeti opravka edino le z vprašanjem "dekadence Enakopravnosti" in ako ta list res zastopa interese slovenskega delavstva. To vsaj je sprožilo polemiko. Sedaj pa pride urednik in napiše gori citirano v svojo obrambo! Razsodnim čitateljem prepričam sodbo, da li je ta nizkotna osebnost pošteno orodje, ali ni. Jaz menim da ni, in to zato, ker kritike dramskih predstav predpretekle sezone nimajo nobenega stika s to polemiko. Ako pa nasprotnik hoče uporabiti to nepošteno sredstvo, tedaj naj ga le! Pokazal bo sebe, ne pa nasprotnika.

Sedaj pa k argumentom glede mojega atentatorstva. Ponovno ponavljam, da isti človek ki je zapisal gori navedeni citat, da je isti človek rekel pred pričami, da se strinja z vsem kar sem napisal o predstavah v Slovenskem narodnem domu, izvzemši onega kar sem napisal o inteligenci in igralcih. To je izjavil na dan, ko se je vprizorilo šaloigro "Ugrabljene Sabinke". Sedaj pa prihajam na dan z zahtevo, da mi nasprotnik dokaže iz mojih kritik, da sem jaz kdaj "hotel za vsako ceno razbiti" dramatično društvo "Ivan Cankar". Predno to stori, ga opozarjam, da naj pazno prečita moje kritike, posebno prvo, kajti v njih bo lahko našel veliko navetov, kako se izogibati nedostatkov, ki so prišli na dan ob uprizoritvi ocenjenih iger. Res je, da sem pokazal velike kot velike, majhne pa kot v resnici so. Istočasno naj tudi prebrska po dnevniku, ki ga slučajno on urejuje, kjer bo našel veliko "kritik" in "odgovorov" na moje, ki niso "v kredit niti" "Enakopravnosti" "niti onim, ki so jih pisali."

Da so se nekateri igralci takrat jezili nad mojimi poštenimi kritikami, ni moja krivda. Pozneje so sprevideali, da sem imel prav, a gotovo je treba izvzeti ne-

kaj takih, ki jim človek ne more nikoli dopovedati, da bi bilo bolje ako bi igrali malo drugače.

S temi sem že davno opravil, kajti oni vse vedo, in bedasto bi pač bilo, da bi jim ponujal mojo "učenost". Ampak pripisovati človeku radi svoje poštene kritike dejanje kot mi ga je skušal urednik "E", to je višek nizkotnega polemiziranja. Atentatorstvo se mi podtika, ker sem bil toliko odkritosrčen, da se nisem maral norčevati iz članov dramatičnega društva "Ivan Cankar"! Atentatorstvo se mi podtika, ker sem jih posvaril v prvi kritiki, da bo zašlo v društvo mrtvilo, ako ne bodo pazili na stvari, ki sem jih v nji omenjal! Atentatorstvo se mi podtika, ker sem ločil dobro igro od slabe! In kaj so ustvarili tisti, ki so venomer hvalili, ne glede, dali je stvar zaslužila hvalo ali ne? Hvalili so! Zakaj pa se je zgubilo gospo Candoni, najboljšo slovensko šepetalko v Ameriki, s hvalo? Ako bi se jaz hotel norčevati iz članov dram. društva "Ivan Cankar", tedaj bi bil napisal hvalospeve, ki bi se slišali v nebesa. Ker nisem hinavec, tega nisem storil. Tiste ki so polagoma uničevali to dram. društvo s svojo hvalo, tiste se je poveljavalo; jaz, ki sem pošteno skušal dvigniti igralce in jim naravnost povedal, ako niso bili dobri v njihovih vlogah, sem dobil ime razdirača, "atentatorja", in nemalo preziranja v naselbini. Ampak taka je pot vseh tistih, ki se ne hlinijo, ki povedo kakor mislijo o stvari, ki se zavedajo, da bodo ljudje spoznali, da je bil v pravem, čeravno strog v svojih spisih in kritikah. Nikoli pa ne bom hvalil stvari vsevprek, če stvar tega ne zasluži. To prepuščam nerazsodnim hvalilcem, ki niso poklicani, da opravljajo delo ocenjevalca, če se vzame v poštev pomen te besede. Oni naj uničujejo stvar s svojim hvaljenjem; zakaj zakon človeške narave je, da ako se hvali stvar ki ni vredna, ali pa človeka, ki ni izvršil kar bi moral, tedaj si res misli, da je že na tisti stopnji, in razvoja nema više, bračo! Tega se mogoče moji nasprotniki niso nikoli zavedali, pa so peli tisto o HVALI, HVALI, HVALI, — laissez faire, neglede kam bo pripeljalo vso stvar.

H koncu naj pribijem dejstvo, da ravno ta urednik, kateri je bil vedno na strani "konstruktivnosti", da ravno on se je pridružil armadi "destruktivnih", ko je s svojo demagogijo razrahljal slovensko pevsko društvo "Zarja", katero je združeno s klubom štev. 27 v Clevelandu. In zakaj, povprašujete? Zato, da se maščuje nad klubom, ne nad Gardenom in menoj. To, cenjeni čitatelji, je dejstvo, ki ga ne moremo in ne smemo prezreti pri človeku, ki polemizira o "dekadenci Enakopravnosti" in njenem zastopanju slovenskega delavstva. Da, in meni očita, da sem jaz proslul "atentator" na dram. društvo "Ivan Cankar", a sam je deloma uspel pri svoji želji, da uniči "Zarjo" zato, ker se je nekaj sodrugov upalo povedati kar mislijo o političnem delovanju dnevnika "Enakopravnosti".

Sodite kakor hočete. Sodite, dali je njegovo polemiziranje pošteno, in kar je še več, dali je njegova "konstruktivnost" na mestu, ko mi očita atentatorstvo na društvo, kateremu sem le skušal pomagati po svoji najboljši moči. Sodite tudi, dali je razbijanje slov. soc. pevskega zbora "Zarja" na mestu pri taki polemiki.

Toliko v blagohotno pojasnilo vsem, ki hočejo slišati obe plati zvona. S tem hočem končati neljubo razkrivanje, a če bo treba, se o tem zopet oglasim. K odgovorom "E", na članek, ki ga je spisal sodrug Anton Garden, se bom oglasil, kakorhitro bo slednji končal s svojimi odmevi, zakaj tudi jaz imam podati svoje. Do tedaj pa potrpljenje.

NAŠ POKRET IN NAŠI LJUDJE PRED LETI IN DANES

“Proletarec” in podporne organizacije.

“Proletarec” se je pred malo manj kot 21. leti pojavil radi potrebe. Potreba je bila boj proti zavajalnim elementom v slovenski ameriški javnosti, ki so izkoriščali naše delavstvo. In pojavil se je tudi radi boja v SNPJ. Vsaka številka prvega letnika vsebuje dopise in članke, ki se nanašajo na ta boj. Lastnik “Glasa Svobode” je s svojimi pristaši hotel imeti absolutno kontrolo nad mlado SNPJ., ki je bila tedaj gospodarsko in idejno šibka v zvezi s svojimi načelnimi izjavi, kajti v vodstvo so se pririnjili ljudje sebičnih natur in brez načel. Bili so “svobodomiselní” samo v toliko, da k maši niso hodili in da niso “podpirali farjev”. V ostalem so bili zavajalni in bizniški. Jednosta jim je bila le sredstvo v namenu.

“G.S.”, tedanje glasilo SNPJ., je z zgražanjem vpraševalo: “Kaj ima ‘Proletarec’ opraviti s SNPJ.?” Pobarvani, in po meri izdelani dopisi so spuščali ostre strelice v Proletarca. Bil je, kakor pravimo, “umazan” boj, ker je bilo javno življenje tistih časov res umazano, kajti socialistično gibanje med jugoslovanskim delavstvom je bilo šibko, in zato ni moglo vplivati s svojo moralno silo, kakor je vplivalo deset let pozneje.

Decembarska številka “Proletarca” l. 1906 ima uredniški članek pod naslovom “K aferi v S.N.P.J.”, pod katerim je podpisan Drskar.

Sledeče je izžerpek omenjenega članka, ki je izšel pred dvajsetimi leti v Proletarcu:

“Kaj ima Proletarec opraviti v SNPJ. in čemu se briga za zadeve v nji?” to je vprašanje, ki ga nekateri zastavljajo. Ali res nima v nji ničesar opraviti? “Da, ničesar!” se glasi odgovor.

To pa je le en del resnice. Kajti drugi del resnice je, da si Proletarec vzame pravico poseči v vsako zadevo, ako smatra, da je to v korist stvari, v tem slučaju članstvu SNPJ. Njegova naloga je ožigosati vsak humbug, in razkrivati vse tajne namene koristolovskih ter vseh zavajalnih sil. In tako je posegel tudi v žalostne razmere v SNPJ. na korist splošnosti. “Proletarca” so rodile praktične potrebe, in zato je nastal.

Že ob ustanovitvi lista smo poudarjali, da so povzročili rojstvo Proletarca sovražniki socialističnih idej. Pri tej trditvi vztrajamo tudi danes, utemeljujemo pa jo z nastopanjem tistih v odboru SNPJ., ki so mislili, da je socializem le “času primerna fraza”, katero se more sukati na vse načine. Sukali so jo tako, da bi napeljevala vodo na njihov mlin, a ne gre gladko. Kaj so njim načela, principi, ideje! To ni v skladu z biznisom.

SNPJ. je bila ustanovljena vsled potrebe. Ob svojem rojstvu je dobila resnično svobodomiselní duh, in bila je prežeta z idejami, kot jih zastopa mednarodno socialistično gibanje. A v njenem odboru so se pojavili možje, ki so ta duh v jednoti prezrli in se delajo, kakor da so oni jednota in oni njen program in namen.

In ker je temu tako, je dolžnost Proletarca braniti principe SNPJ. in interese njenega članstva proti odbornikom, ki ne razumejo svoje misije, ne naloge ki jo ima SNPJ., ampak vidijo samo sebe in svoje interese.

Ker je Proletarec neodvisna tribuna pod vzajemom

Jugoslovanske socialistične zveze v Ameriki, je njegova naloga stati na braniku slovenskega in hrvaškega proletariata v tej deželi, ščititi njegove interese vsikdar in povsod, in zato je ta list z moralnega stališča upravičeno presojeti pojave v slovenski in hrvaški delavski javnosti v Ameriki . . .”

Tako “Proletarec” pred dvajsetimi leti. Ista vprašanja, kot takrat, ponavljajo danes enaki, in podobni značaji. Zasluga pokreta radi katerega je nastal Proletarec je, da se je SNPJ. razvila in postala moderna podporna organizacija. In kakor tedaj, je naloga tega pokreta tudi danes, da jo obvaruje pred pogreznjenjem v močvirje brezbarvnosti in puste, breznačelne buržvazne etike.

Dohodki “Proletarca” l. 1906.

Leta 1906, v prvem letu obstanka, je imel Proletarec v teku enajst mesecev sledeče dohodke:

Naročnina na list	\$393.38
Oglasi v Proletarcu	149.46
Listu v podporo	250.82
Prodaja brošur	6.55

Skupni dohodki \$800.21

Izdatki:

Tiskarna	\$346.75
Razne potrebsčine	71.24
“Proletarec” v tožbi	66.90

Skupaj \$484.89

Ostane v blagajni 315.32

Po računi so podpisani A. Prešern tajnik, in za nadzorni odbor Martin Hans, John Bartel in Joe More.

Glavni stan S. N. P. J. v Clevelandu.

Leta 1906 so nekateri odborniki sestavljali pravila SNPJ. in pri tem ugibali, kje naj bo njen sedež. Skupina, kateri je načeljeval Martin Konda, je uvedla v pravila tudi sledeče določbe (glej decembarsko štev. Proletarca, 1906):

“Second: Said corporation shall be located and its principal business transacted at Cleveland in Cuyahoga County, Ohio (Drugič: Imenovana korporacija se naj namesti in nje glavni delokrog premesti v Cleveland, Cuyahoga County, Ohio.)

Oba stavka, angleški in slovenski, sta dobesedno prepisana iz omenjene številke.

V odboru, še bolj pa v mladi jednoti, so divjali boji, in proti odbornikom Konda, Stonič in Klobučar je bila naperjena tožba. Njen glavni urad je ostal v Chicagu, toda misel za premestitev njenega sedeža iz Chicaga v Cleveland je tlela naprej, in tu pa tam na kakšni konvenciji je celo zagorela s plamenom.

Na združitveni konvenciji SNPJ. in SDPZ. septembra 1921 v Clevelandu je bil storjen zelo resen poskus pridobiti delegacijo za premestitev glasila SNPJ. iz Chicaga v Cleveland. Konvenciji je bil stavljen tak predlog, za katerega se je posebno trudil K. Kotnik, dele-

gat in tedanji upravnik ter ravnatelj tiskarne "Enakopravnost" v Clevelandu. Ker je konvencija videla, da se skrivajo za predlogom bolj bizniški kot drugi motivi, je z razpravo naglo prenehala. List kakor tiskarna Enakopravnost sta se tedaj nahajala gospodarsko v zelo slabem stanju. Namen je bil, ako bi bil predlog za premestitev Prosvete v Cleveland sprejet, prodati Slov. nar. pod. jednoti tiskarno Enakopravnost, z listom (Enakopravnost) pa prenehati. K. Kotnik je potem dejal, da se bo s prizadevanji za premestitev glasila SNPJ. nadaljevalo. Medtem pa je Enakopravnost dobila novega ravnatelja, tiskarna in list sta pričela gmotno uspevati, in prizadevanja kakršna so se pojavila z vso močjo na konvenciji SNPJ. 1921 v Clevelandu, so prenehala.

"Hlapci, za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni . . ."

Socialistični pokret med slovenskimi delavci v Ameriki ima mnogo besnečih sovražnikov.

Nekateri so zavedni, in ti so duhovniki, zavajalni uredniki in razni lopovi, ki se skušajo na račun neukega, nepoučenega naroda prikopati do "ugleda" in — plače.

Okrog trinajst slovenskih in hrvaških listov se obreguje ob "Proletarca". Nekateri sipljejo nanj ogenj in žveplo. Drugi natolcujejo in lažejo, tretji na svoje načine omalovažujejo in smešijo pošteno, zavedno delavstvo v njegovem boju za pravico in resnico.

"Ali je kaj proti Proletarcu?" vprašujejo hlapci v svojem sovraštvu do Proletarca, kadar prinese poštar razne liste, ki smatrajo za svojo največjo čednost boj proti socializmu.

Hlapci čitajo in oči jim žare veselja, ker so "za hlapce rojeni in za hlapce vzgojeni".

"Dobro ga napadajo," — in hlapec je ves vesel in nestrno čaka druge številke da vidi, kaj bo "spet povedal".

"Proletarca" ni v polemiki še nikoli porazil noben list, in "Proletarec" je v stanju odgovarjati vsem, ki so mu odprto ali prikrito sovražni, in ker to vedo, se ga VSI SKUPAJ BOJE. Še v vsaki polemiki je bil vsak list, ki se je spustil s Proletarcem v boj, poražen. To svojo tradicijo bo ohranil.

Proletarec pred 20. leti.

PROLETAREC je zrastel med delavci samimi, njihova lastnina je, in kot tak bo vedno zastopal in branil le pravice delavcev proti vsemu, kar je delavstvu nasprotnega."

"Proletarec" dne 3. decembra 1907, ko je postal iz mesečnika tednik.

"Proletarec" je vsikdar držal svoje obljube. Ni varal delavcev, dasi se varanje listom izplača! Listi ki ne varajo, ki ne zavajajo, ki dajejo ljudstvu to kar je zanj potrebno, imajo najtežji boj za obstanek.

Narodnost, šovinizem in socializem.

Prevaranti so vsi "nacionalisti". "Živel naš narod!" se derejo. To je potrebno, ker so prevaranti. "On je narodnjak, ljubi svoj narod, vse bi storil zanj," pravijo ljudje, in on jih lahko vara, ker mu verujejo.

Socialist uči, da smo vsi ljudje bratje. Če še nismo, je potrebno, da postanemo. Francoski, nemški in belgijski kapitalisti so organizirali mednarodni jeklarski trust. To je pravilno po njihovem mnenju, ker se gre za profit nemških, francoskih in belgijskih kapitalistov.

Če pa se združujejo francoski, nemški in belgijski delavci, tedaj je to izdajanje domovine in vseh lepih reči. Združujejo se v interesu vseh, v interesu miru, blagostanja človeštva, toda patriotizem denarne mošnje zavpije: Glejte, izdajalce domovine!

Tudi med ameriškimi Slovenci imamo narodnjake. Vsi listi, ki so napredaj korumpirancem, so "slovensko narodni" in "ameriško patriotični". Tisoče zavedenih čitateljev jim verjame, da ne morejo biti narodni drugače, kakor da so proti socialistom.

Kapitalistična mošnja se jim ne odpira zastoj. "Narodnjaki" morajo nagrade zaslužiti, in res jih zaslužijo. Profit imajo judeži in kapitalistična denarna mošnja. Slovenski "narodnjaki" v nižinah garajo tako težko kakor vsi drugi delavci. Mnogi izmed njih si dostikrat zažele, da bi bili "Amerikanci", da bi jim ne bilo treba tako trdo delati. Socialisti pa nikakor ne čujejo biti, ker to ni "narodno".

Velika zmaga delavstva na Škotskem.

Pri municipalnih volitvah na Škotskem (Anglija), ki so se vršile nedavno, je delavska stranka napredovala na račun konservativne in liberalne za 45 mandatov. V vsej Angliji je napredovala za 200 mandatov. Na Škotskem je pomnožila število svojih sedežev v Glasgowu 8, Edinburghu 8, Mothervellu 4, in ostale v drugih mestih. V glasgowskem mestnem svetu ima delavska stranka 51 in konservativci ter liberalci 62 članov.

Bodočnost konja.

Vzlic dejstvu, da je avtomobil pregnal konjsko pripravo z mestnih ulic in podeželskih cest, je vloga konj vse prej kot izigrana, četudi mestni prebivalci mislijo, da je usoda konja zapečaten. Da igra konj še vedno jako važno vlogo, je razvidno iz dejstva, da imamo na ameriških farmah petnajst milijonov konj, ki služijo farmerju v poljedelskem delu. Na drugi strani postajajo razni športi, pri katerih igra konj bistveno vlogo, čim dalje bolj popularni, kot n. pr. polo, konjske dirke itd.

Ravnokar je federalni poljedelski department izdal nov vzgojevalni film "Konj in človek". Film poučarja, kaj je konj storil za človeški rod tekom vekov, in opozarja na gospodarsko vrednost konj v modernem industrialnem življenju. — F. L. I. S.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBAŃJA.

DOPISI.

DOBER KAPITALIST, KI DAJE KRUHA RDEČKARJEM".

SPRINGFIELD, ILL. — Tukajšnji dopisnik "Am. Slovenca", ki je menda župnik Mažir, poroča, da je bil na obisku v Springfieldu Mr. Peabody, milijonar in lastnik 30 premogovnikov, a vseeno dober katoličan. Sprejeli so ga businessmeni, predsednik Lewis, tukajšnji katoliški škof in župnik Mažir.

Peabody Co. je tista, ki je najela bivšega distriktnega predsednika Frank Farringtona za svetovalca v "delavskih zadevah" proti plači \$25,000 letno.

Dopisnik "Am. Slovenca" poroča, kako dober milijonarski katoličan je Mr. Peabody "rdečkarjem", kajti pusti jim, da jedo "njegov beli kruh". Torej je Mr. Peabody res krščanski človek, ker pusti rdečkarske delavce, da sede pri belo pogrjnjeni Peabodyjevi mizi in se maste z njegovim belim, maslenim kruhom.

Dopisnika vprašam: Ali so delavci radi Peabodyja, ali Peabody radi delavcev? Ali mu morajo biti delavci hvaležni, ker jim pusti, da mu kupičijo profite? Ali je za spravljanje premoga na površje potreben Peabody, ali premogarji?

Največjo ignoranco kažejo tisti, ki uče, da mora biti delavec hvaležen gospodarju za — kruh.

Mar ga ne zasluži — ZASLUŽI DESETKRAT VEČJI KOS, kot pa mu ga kompanija da za njegovo produktivno delo?

Kaj pa, ako bi šel dopisnik frančiškanskega skebskega lista v majno in kopal premog za Peabodyja ali katerokoli drugo kompanijo — ali bi ji bil hvaležen za njen beli kruh in celo molil zanjo, da bi vedno obstala in vedno skrbela, da bi imeli njeni delavci, kadar jih rabi, kruh?

Dopisnik mora mlatiti po "rdečkarjih" in hvaliti gospodarje, kajti to je NJEGOVA služba za NJEGOV kruh. On je POSTAVLJEN da služi gospodarjem in jim služi na svoj revni način. Govori o nebesih in peklu, o vernih in brezvernih, trguje z zakramenti in pomaga povsod, kjer go potrebujejo pri delu za zavažanje delavske raje, ki mora biti po njegovem mnenju hvaležna gospodarjem, ker ji puste jesti bel kruh.

Taki "božji namestniki" niso namestniki tistega, ki je deloval med zatiranimi in bičal gospodarje in kramarje, ampak so agenti "milijonarjev", katerim služijo pod masko "božjih namestnikov".

Tistemu ki je prizadet in vsem ki se jih tiče: Ako se vam zde te besede stroge, so stroge zato, ker se čutite krive. Ne hlapčujte onim ki hočejo da delavec gara za profite drugih, pa ne bo ostrih besed. — Jos. Ovca.

SPRINGFIELDSKIM SODRUGOM.

SPRINGFIELD, ILL. — V nedeljo 19. decembra, po seji društva SNPJ., se vrši v Slovenskem domu seja kluba št. 47 JSZ. Na dnevnem redu volitve odbora za prihodnje leto in druge važne točke. Pridite na sejo vsi, in privedite somišljenike, da se nam pridružijo. — Naš klub ima na razpolago razne knjige. Kdor želi čitati dobre knjige, si jih lahko izposodi v klubovi knjižnici. — Jos. Ovca, tajnik.

NE HODITE ZA DELOM V PREMOGOVNIKE ZAPADNE PENNSYLVANIE.

LAWRENCE, PA. — Vsled krize v premogokopni industriji ni med rudarji toliko takozvanega razpoloženja, kakor nekoč. Da pozabijo na negotovost, ki je vedno na pragu, se mnogi motijo s pijačo, ki jim je največkrat edina uteha in zabava.

Dela v rovih tudi niso toliko prikupna in vabljava, da bi se jih človek veselil radi dela. Marsikdo si nakoplje kal bolezní. Posebno naduha in jetika kaj rada pride v goste k premogarju. Tukaj npr. si je dne 5. avgusta vzel življenje Avgust Deriffay, rodom Hrvat, član društva "Prosveta", SNPJ. Bil je mirne narave, toda je obupal nad svojo usodo, ki je bila pred njim vsled bolezní še temnejša kakor za njim.

Bolezen si je nakopal pri delu za Pittsburgh Coal kompanijo, za katero je garal več let.

Ker so življenja delavcev, posebno premogarjev, poceni, se za njihovo zdravstveno stanje prav malo brigajo. Če ni eksplozije, ali kake druge nezgode v jami, je pa naduha, jetika, ali kakšna druga dolgotrajna bolezen. In kadar premogar vpraša barone, da naj mu izboljšajo njegovo življensko stanje, zavpijejo v kapitalističnem časopisju, da je premogarjev preveč, da so plače previsoke, da so njihove zahteve arogantne, itd. Ljudje berejo in mnogi verjamejo.

Tukajšnji rov št. 4 Pittsburgh Coal kompanije je prenehal z obratom 14. feb. 1925, dne 1. novembra to leto pa ga je zopet obnovil, toda ne več kot unijski rov. Sedaj obratuje kot "odprta delavnica" — v zaprtem rovu. Jacksonvillsko pogodbo so zavrgli in napovedali vojno uniji. Pravzaprav traja vojna proti uniji že več let. Uničiti, oziroma oslabiti do impotence jo hočejo sistematično.

Že nad mesec dni je preteklo, od kar je omenjeni rov obnovil obrat, a premoga ni na površje. Skebi so slabi delavci, nesposobni, toda lačni, ali pa nevedni, da igrajo judeže. S 1. novembrom je naselbina postala opustošena, kajti njeni stanovalci so dobili ukaz od superintendenta, da naj grejo na delo v rov ki je obnovil obrat, ali pa se izselijo iz hiš, ki so last kompanije. Dobili so deset dni časa, da store eno ali drugo. Izselili so se v razne kraje, tisti, katere ukaz glede izselitve ni dosegel, se pa vozimo z avti na delo v rove v katerih je jacksonvillska pogodba še v veljavi.

Zanimivo je, da je s prvim dnem, ko je rov pričel obratovati kot neunijska delavnica, odpovedalo delo šest delovodij, ki so delali za Pittsburgh Coal kompanijo nekateri že mnogo let. Takih slučajev je malo, a ti ki so, so častni in v ponos njim, ki čutijo kot delavci vzlic svoji poziciji.

Kompanije za bose niso v stiski. Dobila jih je od drugod. Biti bos je vsekakor bolje kakor pa biti samo coaldigger ali loader v majni.

Delaš leta in leta v jami, potem pa, kakor je slučaj sedaj, te hočejo siloma primorati delati z ljudmi, ki nimajo niti malo prakse in pojma o delu v premogovniku. Skebi prihajajo trumoma in tudi odhajajo. V enem mesecu jih je prišlo nad 600, od katerih jih je 150 ostalo. Premoga spravijo na površje okrog dve toni na vsakega ki je zaposlen v jami, a včasi komaj tono vsaki. Kompanija, naravno, dela veliko izgubo, in mnogi se vprašujejo: Le kako more? Ne more, toda si misli: Delaj-

mo izgubo, da porazimo unijo in zlomimo voljo premo-garjev. Ko dosežemo to, bodo prišli nazaj v naše rove in bodo delali bolj kot kedaj poprej za nižjo plačo, in naši profiti bodo narasli kakor še nikoli.

Med nezaželenimi, ki so vzeli mesta izprtih, ozi-roma stavkarjev, so večinoma Hrvati, Poljaki in črnici. Človek se čudi, ko vidi, kako ogromna je še ignoran-ca med delavstvom. Grede in krađejo kruh sebi in drugim, vsem v pogubo. Toda raztolmači jim to pro-zorno resnico, ako moreš! Jasna je, pa jo ne vidijo.

Situacija v premogokopnem okrožju zapadne Penn-sylvanije je temna, nič dobrega obetajoča. Ako iščete delo, ne hodite sem, ker to sedaj ni kraj v katerem bi si mogli pomagati, lahko pa bi škodovali onim, ki se trudijo koristiti sebi in drugim.

Louis Britz.

UVOD V ENKETO O SLOVENSKEM NAROD-NEM DOMU V WAUKEGANU.

WAUKEGAN, ILL. — Upravni odbor Slovenskega narodnega doma priredi dne 12. decembra banket, ka-terega namen je strniti vse sile za Dom in za namene, katerim služi. Povabljeni so posamezniki in članstvo društev ter klubov, ki so prijateljsko zainteresirana v Dom. Priredba bo bolj stvar reprezentantov, ki se bo-do med seboj pogovorili o tem in onem. Gradiva za pogovore pa nikoli ne zmanjka.

“Vse za Slovenski narodni dom!” je geslo, ki ga naglašajo sklicatelji. Združimo zanj svoje sile, je njihov rek, in nič ni napačnega v tem. Obratno, koristno je, da se zanimajo za poslopje, ki ga je naselbina posta-vila z velikim trudom.

Kadar govorimo, da hočemo združiti vse za Slo-venski narodni dom, mislimo pač tiste rojake, ki niso pridruženi akciji za cerkven dom in cerkveno šolo. Mislimo ljudi, katerim napredek ni prazna beseda, ampak resna stvar. Če ne mislimo tako, bi bilo potrebno, da mislimo.

Slovenski narodni dom v Waukeganu lahko postane res kulturno svetišče, ki bo v ponos naselbini. Da-nes je to le v nezadostni meri. Vzrok, da pišem te vrst-ice je, ker se mi zdi da bi malo ankete v listih ne ško-dovalo. Banket ni zanjo nič kaj pripraven. Na ban-ketih mora vladati enako mnenje, pa če se strinjaš ali ne. Zato so na banketih vsi govori navdušujoči, ali pa so podani “v šaljivem tonu”. Anketa pa zahteva, da se ljudje zbero skupaj in se resno pogovore ne le kako voditi delo uspešno naprej, ampak tudi o hibah.

Slovenski narodni dom se mora v svojem lastnem interesu ogibati pogubne brezbarvnosti in breznačel-nosti. Slučaj kot se je dogodil pred konvencijo SNPJ., naj se ne ponovi več, kajti trud, s kakršnim so neka-teri skušali preprečiti shod na katerem je govoril po-kojni E. V. Debs, jim ni delal časti, in tudi tistim ne, ki niso odločno nastopili, bodisi za ali proti. Da, bile so vroče glave na obeh straneh, padla je marsikakšna nepotrebna beseda, toda bile so v veliki meri izzvale, kajti tisti ki so rekli da imajo največjo besedo, so se prizadevali noč in dan preprečiti vsak shod, ki bi imel NAČELEN značaj. Hoteli so, da naj vlada naselbini brezbarvnost posebno v času konvencije SNPJ., in mo-tivi, ki so jih vodili pri tem prizadevanju, so toliko jasni, da mi jih tu ni treba ponovno naglašati. Stvar je bila tako v kritičnem stanju, da so sodrugi rezervirali za shod neko drugo dvorano, ker v merodajnih krogih niso mogli dolgo priti do zedinjenja, da-li se klubu dvorano v Slov. nar. domu za shod prepusti ali ne. To dejstvo javnosti dosedaj menda še ni bilo sporočeno.

In vendar je bil tisti shod ena najlepših priredb, kar se jih je vršilo za časa konvencije v Waukeganu, in tudi dolgo poprej in poznej. Nič nas ni treba biti sram, da smo pustili prav tisti čas na naš oder člo-veku, ki ga ni več med nami, človeku, ki je svoje živ-ljenje posvetil nam in delal ter se boril ves čas za nas — za tiste ki so mu nasprotovali (mislim one v prole-tarskem razredu) in za one ki so z njim sodelovali.

Slovenski narodni dom v Waukeganu je veliko po-slopje, ki ga izrabljamo v prid naselbine, bodisi v kul-turnem ali družabnem oziru, komaj, recimo 20%. Dramske predstave so redke, predavanja še bolj, shod imamo le sem pa tam, in tudi z udeležbami se ne mo-remo bogzna kako pohvaliti.

Čemu ne bi pognali kazalec dela za napredek vsaj za kakih 40% naprej? Utrdimo naš Dom gospodar-sko s tem, da utrdimo kulturno delovanje naselbine!

To, prijatelji, je naloga, ki je pred nami — hoče-mo ali nočemo. Brezbarvnost je smrt, posebno ako je istoventna z neaktivnostjo.

Imamo čitalnico. Da, imamo, toda v koliko je či-talnica? Gojimo dramatiko, toda koliko je predstav na našem odru v vsaki sezoni? Čemu ne več? Ali smo v interesu napredka in Slov. nar. doma pripravljene so-delovati na kulturnem polju v znamenju proletarske kulture? Kje so naši koncerti? Mar naša naselbina nima sposobnih moči? Ima jih, in nekje je vzrok, da niso strnjene skupaj, da ne delujejo skupaj, in glavni del vzroka je v velikem nasprotovanju ljudem, ki verja-mejo v odkrito delovanje in načela. Mi smo delavci. Zavedamo se da smo delavci, in ker nismo fanatiki tu-di vemo, da z butanjem ob zid ne bomo prebili zidov. Zato pa argumenti naših prijateljev ki nam niso naklonjeni ne drže, ko pravijo, da z nami ne bi mogli izhajati.

Lahko, toda je treba spremembe na drugi strani v smislu, kot ga podajam v tem dopisu. Naša naselbina se lahko kosa z vsako večjo v marsičem, toda danes, žal, so naše aktivnosti posebno na prosvetnem polju zelo zanemarjene, vzlic temu da imamo Dom, kakršne-ga nam bi zavidala marsikakšna naselbina, ki ga po-trebuje, a ga nima.

To sem napisal z najboljšim namenom koristiti skupni stvari te naselbine kolikor je napredne, ker že-lim, da bi več delala za napredek. Zato sem marsikaj, kar bi drugače povedal, opustil. Kar je bilo je bilo, in to pravim zato, ker upam da bo v bodoče bolje. Od-visno je od tistih ki so na vodstvu in so prevzeli od-govornost.

“TKALCI” PRIHODNJA PREDSTAVA NA SLOVENSKEM ODRU V CHICAGU.

Prihodnja predstava dramskega odseka kluba št. 1, ki se vrši dne 30. januarja, bo Hauptmanova drama “Tkalci” v petih dejanjih. To bo prva vprizoritev “Tkalcev” na slovenskem ameriškem odru.

Vaje igralcev se vrše vsak pondeljek in četrtek. Prva vaja za to igro bo v četrtek 9. decembra v dvorani SNPJ. V tej igri nastopa okrog 50 oseb. Režiser je John Olip, ki prosi igralce in igralke, da prihajajo točno k vajam in sodelujejo, da bo predstava čim dovrše-nejša.

Prva priredba kluba št. 1 bo na Silvestrov večer v dvorani SNPJ. Ker so vstopnice v predprodaji ce-nejše kakor pri blagajni na dan priredbe, si jih naba-vite poprej. Dobite jih pri članih in članicah kluba, ali pa pri tajniku kluba št. 1 v uradu “Proletarca”.

RAZNO IZ SPRINGFIELDA.

SPRINGFIELD, ILL. — V premogovniški industriji je zaposlenost boljša kakor je bila. Vzrok je zgodnja zima in pa štrajk, s katerim z gotovostjo računajo organizirani premogarji in kompanije.

Volitve dne 2. novembra so izpadle kakor je hotela večina. Zmagali so povsod "progresivci", kar po najnovejšem tolmačenju pomeni republikansko in demokratsko stranko.

Tukaj je za socialistične kandidate agitiral samo naš klub, ki je sklical pred volitvami shod, o katerem je bilo že poročano. Kakor vselej, so bili tudi to pot vsi "mokri"—oni ki so za sušo in oni ki so za moč. Prohibicije se v kampanji ni vpoštevalo, avtomobil so bili na razpolago (za vožnjo), sedaj po volitvah pa se kršitelje prohibicije zopet pridno preganja in zapira. Političarji so že pozabili na obljube delavcem in so zopet arogantni. Celo tisti, ki so drugače za revolucijo, so glasovali za republikanske in demokratske kandidate, sedaj, ko so "razočarani", so pa zopet za revolucijo.

Premogarji so zaposleni z razgovori in z agitacijo, kajti pred seboj imamo vprašanje, kdo naj v bodoče načeljuje uniji premogarjev. Sedanji predsednik U. M. W. of A. ima protikandidata v osebi John Brophyja, ki ga podpirajo vsi, katerim je za spremembo vodstva na bolje. V interesu VSEH premogarjev je, da Brophy zmaga in z njim vsi tisti kandidatje, katerim je unija več kakor pa osebni in drugi interesi, ki niso identični z delavskimi.

Izmed distriktnih organizacij v U. M. W. na polju mehkega premoga je illinoiska najbolj trdna. Premogarji v tem distriktu so stoodstotno organizirani. A kompanije računajo, da bodo v bodoči stavki oslabili tudi naš distrikt. Uspeli bi le, ako stavka ne bo splošna. Novo vodstvo, v katerega bodo imeli premogarji zaupanje, je torej v U. M. W. nujno potrebno. Novo vodstvo bi bilo v stanju pridobiti za stavko tudi neorganizirane premogarje, kajti brez teh stavka ne bo splošna ob enem pa bo dolgotrajna in nesigurna.

Unija je za nas življensko vprašanje; premogarji so veliko grešili, ker ji niso posvečali v prošlosti toliko pažnje kot bi morali V SVOJEM LASTNEM INTERESU, kajti popravljati zagrešenost je težko in velikokrat neuspešno delo. A neoziraje se na prošlost, moramo v teh kritičnih časih misliti na solidarnost in graditi unijo tako kakor je najboljša za delavstvo. Delujmo v tem smislu povsod, pa bodo uspehi! — *Jos. Ovca.*

Listu v podporo.

Girard, O.: John Kosin \$1.20

Lloydell, Pa.: Nabrano v veseli družbi (poslal T. Zalar), \$3.

Glencoe, O.: Klub št. 2, JSZ. \$2; Nace Zlemberger \$2, skupaj \$4.

Chicago, Ill.: Dr. "Slovenski Dom", št. 86 SNPJ. \$5; Jacob Zupančič \$1, skupaj \$6.

Barberton, O.: Nabrano v veseli družbi pri sodruhu Zorcju v Akronu \$8.20; Joseph Jereb (Akron, O.) \$9; John Jankovich \$1 (poslal J. Jankovich), skupaj \$12.20.

Tire Hill, Pa.: L. Dobnikar 50c; po 25c: Fred Intihar, L. Kveder M. Krasovetz (poslal M. Krasovetz), skupaj \$1.25.

Piney Fork, O.: John Robas 35c.

Wheeling Creek, O.: John Likovich \$1.

Cleveland, O.: Anton Kukovac 75c.

Youngstown, O.: John Petrich \$1. Skupaj \$30.75. Zadnji izkaz, \$627.53, skupaj \$658.28.

ALI NAMERAVATE V NEDELJO 12. DECEMBRA NA SLAVNOST "NAPREJA" V MILWAUKEE?

Soc. pevski zbor "Sava" in dramski odsek kluba št. 1 v Chicagu bosta v nedeljo 12. decembra sodelovala na slavnosti petnajstletnice soc. pevskega zbora "Naprej" v Milwaukee, Wis. Ob tej priliki bo šla iz Chicaga v Milwaukee večja družba s posebno karo po železnici North Shore Milwaukee. Vožnja v oba kraja bo \$3.90 za osebo. Naš vlak gre s postaje nadulične železnice na Adams in Wabash v Downtown distriktu. Zberite se v čakalnici milwauške železnice na omenjeni postaji najpozneje ob 9:30 zjutraj.

Kdor hoče potovati z nami in imeti tiket po znižani ceni, pa se še ni priglasil, naj to stori čimprej Chas. Pogorelec, tel. Rockwell 2864, ali D. J. Lotrichu, tel. Rockwell 8426. Vožnjo po znižani ceni dobe le tisti, ki se preje priglasijo. V Milwaukee bomo imeli južino v S. S. Turn Hall. Naša kara se vstavi blok od te dvorane, tako da ne bo nobenega predsedanja.

Pred vsem je važno da si zapomnite, da moramo biti v nedeljo 12. dec. na postaji Adams in Wabash ob 9:30 zjutraj. — *Donald J. Lotrich.*

KONFERENCA J. S. Z. BO DNE 12. DECEMBRA V MILWAUKEE.

V nedeljo 12. decembra ob 9. dopoldne se vrši v So. Side Turn Hall v Milwaukee zborovanje zastopnikov klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. v Milwaukeeju, Sheboyganu, Waukeganu in Chicagu. Izvolila bo konferenčni odbor in se formirala v redno Konferenco JSZ., ki bo delovala v omenjenih okrožjih. Zastopniki naj pazijo, da pridejo na to ustanovno zborovanje pravočasno, ker se vrši popoldne isti dan slavnost petnajstletnice soc. pevskega zbora "Naprej".

SEZNAM PRIREDB SLOVENSКИH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Društva SNPJ. — Miklavževa priredba v nedeljo 19. decembra.

Klub št. 1, JSZ.—Silvestrova zabava v petek dne 31. decembra v dvorani SNPJ.

Društvo "Slovenija". — Maškaradna veselica dne 8. januarja v dvorani SNPJ.

Dr. Slovenija.—Maškarada v soboto 8. januarja v Narodni dvorani.

Društvo "Zarja".—Veselica dne 9. januarja na 1921 W. 22nd St.

Društvo "Danica". — Banket 15. januarja na 1921 W. 22nd St. (Danica je maškaradno veselico, ki jo je nameravala imeti dne 9. januarja, opustila.)

Dr. št. 102, SNPJ.—Veselica v soboto 29. januarja v dvorani SNPJ.

Klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava v nedeljo 30. januarja v dvorani ČSPS.

Dr. št. 39, SNPJ.—Veselica v soboto 12. februarja v dvorani SNPJ.

Klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava v nedeljo 27. marca v dvorani ČSPS.

Klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava in prvomajska slavnost v nedeljo dne 1. maja v dvorani SNPJ. (Ako vaša priredba ni označena v tem seznamu, sporočite datum in drugo na naslov John Putz, 1834 S. Racine Ave.)

LETNE SEJE KLUBOV JSZ.

LETNA SEJA KLUBA J. S. Z. V BARBERTONU.

BARBERTON, O. — Letna seja kluba št. 232 JSZ. se vrši v nedeljo 12. dec. ob 10. dopolden v dvorani društva "Domovina" na Mulberry St. Udeležite se je polnoštevilo. Na dnevnem redu volitve odbora in druge važne točke. — *Tajnik.*

KLUB J. S. Z. V PITTSBURGHU IMA LETNO SEJO 26. DECEMBRA.

PITTSBURGH, PA. — Letna seja kluba št. 131 JSZ. se vrši v nedeljo 26. dec. ob 2. popoldne v Kranjskem slovenskem domu. Udeležite se je točno in vsi. Na dnevnem redu volitve odbora, poročila, in druge točke. *J. Ban, tajnik.*

DNE 12. DECEMBRA SEJA KLUBA ŠT. 27 V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O. — Redna seja kluba št. 27 ki se vrši v nedeljo 12. dec. ob 9. dopoldne je ob enem letna seja, na kateri homo imeli volitve odbora za bodoče leto. Ker je ta seja izredno važna, vas prosimo, da se je polnoštevilo udeležite. Sodrugi naj se za svojo organizacijo zanimajo vsaj toliko kot se zanjo zanimajo naši nasprotniki.

Za kandidate v odbore JSZ. je glasovalo samo 26 članov in članic tega kluba, namesto 61. *Torej niti polovico jih ni smatralo za potrebno udeležiti se tako važnih volitev.* Ta malomarnost je vzrok, da nekateri pišejo, npr. Z. Novak, "saj vas nič ni! Če ste, kje pa ste?" Tisoče slovenskih delavcev se trka na prsa in naglašajo svoje socialistično prepričanje. Prijatelji delavci in sodrugi, *pokažite ga več v akciji in manj v besedah.* — *John Krebelj, tajnik.*

·PRIHODNJA SEJA KLUBA ŠT. 1. BO DNE 22. DECEMBRA.

CHICAGO, ILL. — Redne seje kluba št. 1, JSZ. se vrše vsaki četrti petek v mesecu. Ker bo v tem mesecu ravno dan pred božičem, se naša prihodnja seja vrši v sredo 22. dec. ob 8. zvečer v dvorani SNPJ. Na dnevnem redu volitve odbora in drugo.

Agitatorji na delu.

Naročnin so poslali:

John Marolt, West Mineral, Kans.	6
Marko Tekavec, Canonsburg, Pa.	5
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	4
Anton F. Žagar, Chicago, Ill.	3
Frank Benchina, Chicago, Ill.	3
Nace Zlemberger, Glencoe, Ohio	3
Anton Vičič, Waukegan, Ill.	3
John Kosin, Girard, O.	2
Tony Zalar, Lloydell, Pa.	2
Anton Bobnar, Bridgeport, O.	2
John Krebelj, Cleveland, O.	2
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	1
K. Erznožnik, Red Lodge, Mont.	1
John Robas, Piney Fork, O.	1
Rud. Potochnik, Detroit, Mich.	1
Christina Omahne, Clinton, Ind.	1
John Kunstelj, Arcadia, Kans.	1
Frank Rataič, Forest City, Pa.	1

Naročnikom "Proletarca".

Kakor se mora boriti za obstanek posamezen delavec, da si preskrbi boro eksistenco, tako se bore delavski listi, ako hočejo izhajati. A izhajati morajo ker so delavstvu potrebni ne le kot njegovo najboljšo bojno orožje v borbi proti kapitalizmu, pač pa tudi zato ker delavstvo uče, ker ga navajajo k pravilnemu mišljenju in ker pobijajo ignoranco.

Nevednosti je med delavskim ljudstvom še veliko, zato je ljut boj proti nji potreben in nujen. Ignoranca je največji sovražnik ljudstva. Nevedno ljudstvo ni sposobno spoznati tiste, ki ga zatirajo in izkoriščajo, v pravi luči. Nevedno ljudstvo je največja ovira samemu sebi. Pusti se hujskati proti tistim ki ga skušajo izvleči iz neznanja, izkoriščevalec pa je vesel in skrbi, da ljudstvo ostane v nevednosti.

V tem položaju je dober delavski list kakor svetilnik v temni noči.

"Proletarec" je list zavednih slovenskih delavcev. Ustanovljen je bil za boj proti nevednosti in izkoriščanju ter sedanji ekonomski uredbi. Svoji nalogi služi blizu 21 let. Veliko je že dosegel v nji. Še več bo, ako mu boste stali ob strani in ga širili.

Vsem, ki jim je naročnina potekla, smo nedavno poslali opomine. Ako je še niste obnovili, storite to ko hitro mogoče. Izvršite svojo dolžnost napram delavskemu glasilu, svojemu glasilu "Proletarcu". Naročnina je glavni vir za vzdrževanje tega lista. Nedelavski listi se vzdržavajo večinoma z oglasi. Naši se v glavnem vzdržavajo z naročnino. Zato je važno in potrebno, da jo točno obnavljate.

Kdor radi enega ali drugega vzroka naročnino sedaj nikakor ne more obnoviti, naj nam to sporoči, in pošiljali mu homo list ker se zanesemo na poštene obljube.

Ze marsikak naročnik je poleg svoje poslal naročnino ki jo je dobil od znanca ali prijatelja. Skušajte storiti to tudi vi. Nagovorite tovariša delavca, da se naroči na ta list, ker mu je potreben, in ker je njemu namenjen.

Ako je številka v oklepaju poleg vašega naslova na prvi strani manjša kot 1004, pomeni, da je vaša naročnina potekla za toliko števil kolikor je številka v oklepaju manjša od 1904. Obnovite jo takoj. — *Upravništvo.*

JAVNO PREDAVANJE U CHICAGU.

Iduče subote, 11. prosinca (decembra) 1926, bit će predavanje "Javne govornice" u prostorijama Jugoslavenskog Prosvjetnog Udruženja, 1345 W. 18th St., Chicago, Ill.

Predmet govora: *Sile i činbenici ljudskog života.* Predavat će T. Cvetkov, urednik "Novog Svijeta".

Ovo je po redu deveto predavanje od cijelog niza predavanja, što ih upriličuje Jugoslavensko Prosvjetno Udruženje u Chicagu, po naslovom "Slobodna govornica".

Ulaz svakome slobodan i besplatan.

Pozivlju se vsi Jugoslaveni Chicaga i okolnih mjesta, da u što većem broju posjete ovo predavanje.

Početak u 7:30 na večer.

Odbor.

"Proletarec" je socialističen list, in zato ker je list načel, je obsovažen! Ako bi "Proletarca" hvalili ljudje ki ga danes sovražijo, bi mu bilo v ponižanje, in ne bil bi pravi delavski list.

Priprave za slavnostni koncert "Napreja".

Milwauška slovenska naselbina bo imela v nedeljo 12. decembra priliko, da se udeleži velike slavnosti petnajstletnice soc. pevskega zbora "Naprej", ki se bo vršila v So. Side Turn Hall. Program bo obširen in bogat. Koncertni del se vrši popoldne, igra "Grobovi bodo izpregovorili" pa bo vprizorjena ob 7. zvečer. Začetek popoldanskega programa bo točno ob 2.

Celoten spored te slavnosti je objavljen na drugi strani platnic v tej številki.

Na tej slavnosti "Napreja" bodo zastopane naselbine Sheboygan, Waukegan, Chicago in drugi kraji v bližini Milwaukeeja.

TRINERJEV STENSKI KOLEDAR.

Joseph Triner Company izda vsako leto stenski koledar, ki ima dostop v stanovanja tisočerih družin. Koledar l. 1927 ima sliko gejzerja "The Old Faithful" v Yellowstone National parku. Izdelala sta jo znana češka slikarja g. Ingerle in g. Petryl. Koledar je lično delo in se ga dobi pri Joseph Triner Co. v Chicagu.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z. IN DRUGIH NAŠIH ORGANIZACIJ.

CLEVELAND, O.—Klub št. 27 JSZ. priredi skupno s pevskim zborom "zarja" veselico v nedeljo 12. decembra v spodnji dvorani Slov. nar. doma.

MILWAUKEE, WIS.—Koncert v nedeljo dne 12. decembra, ki ga priredi soc. pevski zbor "Naprej" (slavnost petnajstletnice "Napreja"). Sodelovali bodo klubi JSZ. in dramski odsek kluba št. 1.

MILWAUKEE, WIS.—Konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. v nedeljo 12. decembra ob 9. dopoldne v So. Side Turn Hall.

COLLINWOOD, O.—Veselica kluba št. 49 JSZ. v nedeljo 19. dec. v Stanševičevi dvorani.

CHICAGO, ILL.—Dne 31. decembra Silvestrova zabava kluba št. 1 v dvorani SNPJ.

BRIDGEPORT (BOYDSVILLE), O.—Dne 1. januarja 1927 konferenca klubov JSZ. in društev izobraževalne akcije JSZ. Popoldne isti dan shod. Govornik Frank Zaitz.

SHEBOYGAN, WIS.—Klub št. 235 JSZ. vprizori v nedeljo 16. januarja Finžgarjevo dramo "Razvalina življenja".

WAUKEGAN, ILL.—V nedeljo 20. feb. igra in potem veselica. Prireditelj klub št. 45, JSZ.

MILWAUKEE, WIS.—Maškaradna veselica kluba št. 37 JSZ. dne 26. feb. 1927.

CHICAGO, ILL.—Dramske predstave kluba št. 1 bodo razun prej omenjene na sledeče dneve: V nedeljo 30. januarja v dvorani ČSPS.; v nedeljo 27. marca v dvorani ČSPS.; v nedeljo dne 1. maja v dvorani SNPJ. Slednja bo ob enem prvomajška slavnost.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoče datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

SODRUGOM IN SOMISLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov.—TAJNIK.

Čiščenje pojmov v naši največji naselbini.

Cleveland ima največjo slovensko naselbino v Ameriki, največji slovenski dom, pevške in dramske zборе, dva socialistična kluba JSZ., narodno čitalnico, dva "lokalna" lista, en leposlovni mesečnik in dva glasila podpornih organizacij.

Še marsikaj drugega ima slovenski Cleveland.

Ima npr. zdravnike, ima bivše svobodomislece in celo nekaj bivših socialistov, ki so v času socialističnega "vretja" postali socialisti ker je bila taka moda. Imajo svobodomislece ki hodijo k maši in take ki ne hodijo, in te oboje ima vsaka naselbina. Imajo odvetnike in odvetnike, ter aldermana, ki pridno hlapčuje kapitalističnim politikom.

Bil je odbran da uredi vse potrebno za sprejem rumunske kraljice, in je potegnil z drugimi hlapci ko je bila v mestnem svetu predložena resolucija enega aldermana proti vladarici najreakcionarnejše države v Evropi. Enako kakor on je nastopil tudi "rumunski alderman", za pravico ljudstva v Rumuniji pa so se potegnili menda vsega skupaj trije mestni očetje.

"Enakopravnost", ki je bila ustanovljena v interesu napredka, podpirana zaradi napredka, je polagoma prijadrala v politično mlako Lojzeta Pirca in sedaj se hujuje na socialiste, ker so jo opozorili na njeno kameleonstvo.

Par ljudi je radi tega spora naskočilo pevski zbor "Zarja", ki je odsek kluba št. 27, in napovedujejo bojkotirati in blokirati vsako prireditev socialističnih klubov v Clevelandu. "Zarja" že gre skozi ogenj.

V Clevelandu je marsikakšen "rojak" splezal naprej s pomočjo socialističnih delavcev. Ko si je opomogel, pa je prenehal "simpatizirati" s socialisti.

Mr. Vatro Grill, ki bi svoje energije in sposobnosti lahko koristnejše uporabil tudi v politiki, očita socialistom v Clevelandu, da so z veseljem sprejemali sodelovanje nesocialistov, najsibo v pevskem ali dramskem zboru.

Z veseljem so sprejemali sodelovanje "Enakopravnosti", ki je oglašala priredbe obeh klubov in jim pomagala do uspeha.

Dobro.

Ali ni tudi "Enakopravnost" z veseljem sprejemala sodelovanje socialistov pri gradnji njenega podjetja in pri agitaciji za širjenje lista? "Enakopravnost" je bila ustanovljena zato da bi služila napredku. Ako ne bi imela tega namena, bi Clevelandu zadostoval Pirčev list.

Ali še veste, koliko so se naši sodrugi trudili za vsako napredno akcijo v Clevelandu, ne da bi pričakovali zase kakih materialnih koristi?

Ali so se slovenski socialisti v Clevelandu kedaj izogibali kakemu delu, ki je bilo v prid napredka in naselbine?

Nihče, ki ni vztrajen in značajan ter aktiven, ne more biti dolgo član socialistične organizacije. To dobro veste vsi tisti, ki ste poskušali biti, a ni šlo, ker imate prešibko hrbtenico.

Vsakdo lahko agitira za demokrate in republikance, a agitirati v tej dobi za stranko poštenja in proti strankam korupcije, to zahteva, da ima človek pogum in načela.

V Clevelandu ni prostora za dva "neodvisna" delavska (?) glasila, ako se jih oglaševalci naveličajo

vzdrževati. Če postane "Enakopravnost" v bistvu enaka "Ameriški Domovini", bo v interesu obeh listov da se združita, kajti potem je možno, da bi imeli v Clevelandu vsaj dober "newspaper".

A boljše je, da se "Enakopravnost" postavi na čisto napredno stališče, in da postane resnično delavska brez vsakih primesi kapitalistične politike.

Koncert "Save" v vseh ozirih imenitno uspel.

Socialistični pevski zbor "Sava" v Chicagu je imel prošlo nedeljo v dvorani SNPJ. svoj koncert, ki je bil prvi od kar je zbor pridružen klubu št. 1 in tvori njegov pevski odsek.

Dogodilo se je, kakor so zatrjevala reklamna naznanila: tisti ki so prišli pozno, niso dobili sedežev; jih ni bilo več.

Naznanjeno je bilo, da se prične izvajati program točno ob 3. Pričel se je dobre pol ure pozneje, ker so v tem času ljudje najbolj prihajali.

"Sava" je imela že precej priredb, a nobene s tolikšnim uspehom kakor je bil njen koncert dne 5. decembra. Vse pevske točke je izvajala s svojimi močmi in v tem oziru je bil to prvi koncert kar so jih priredili necerkveni pevski zbori v Chicagu, na katerem prijateljski zbori niso sodelovali. "Sava" je hotela nastopiti sama, da preizkusi, ako je bil njen korak, ki ga je storila s pridruženjem h klubu št. 1, na mestu. Izkazalo se je, da je bil, in dokaz je bila polna dvorana, dober program in harmonija sodelovanja.

Pred otvoritvijo programa je igral Koludrov orkester. Prva pevska točka je bila "Socialistična", ki jo je pel moški zbor. Frank Alesh, predsednik zbora, je v kratkem nagovoru objasnil, kaj je "Sava" sedaj, njeno delovanje in namene. V ostalem sporedu so nastopili: v "Carmé" in v "Vse mine", tenorist Ivan Beniger (solospjev); moški zbor je zapel poleg "Socialistične" še pesmi "Pogled v nedolžno oko" in "Sanak spava". Žen-

ski zbor je zapel "I Love You Truly" in "Žalosten glas zvonov". Mešan zbor je zapel "Tam gdje stoji", "Megli-co", "Oj dekle kaj s' tak žalostno" in "Marseljezo". Mary Oven je igrala na glasovir Račmaninov "Prelude" (škoda, ker ni zaigrala potem še kako drugo skladbo), sestri Alice in Frances A. Artach sta igrali prva na gosli in druga jo je spremljala na glasovir, Louise Žele in Sophie Vreček sta igrali skupno na klavir, Anton F. Žagar pa je deklamiral Fran Albrehtov "Mrtvi govore". To je bil prvi del sporeda. Zborovodja, ki je veliko pripomogel k napredku "Save" kot zbora, je bil Arno Mario Hess.

Drugi del programa je bil posebnost na naših koncertih. Andrew Kobal je priredil igro "Večer pri kljekaricah", ki vsebuje razne narodne pesmi. Poje jih dekliski in fantovski zbor. Petje je spremljevala na glasovir Mary Oven.

Z zaključitvijo te igre je bil koncertni program končan in sledila je plesna in prosta zabava. Med udeleženci so bili Wm. Henry, glavni tajnik soc. stranke, Murray E. King, urednik "American Appeals", naš "old timer" Mike Keber iz Dixona, Ill., ki je po letih aktivnosti najstarejši socialistični pionir kar jih živi med Slovenci v Ameriki, J. Mahoney, ki je aktiven delavec v soc. stranki okraja Cook, Frank Turk iz Kenoshe, Pauline Vogrich s hčerko iz Milwaukee, člani pevskih zborov Lira, Slovan in Triglav ter številni drugi prijatelji kluba št. 1 ter njegovih odsekov.

Ta prireditev ni bila le moralni, ampak tudi gnotni uspeh. Razveseljivo je bilo, ko so člani in članice tako pridno delale, kajti od sodelovanja je odvisen uspeh, in nedeljska prireditev kluba št. 1 ga je dosegla v polni meri.

Za gospodarsko stran dela gre posebno priznanje s. Chas. Pogorelcu, ki se je resno potrudil da bo ta prireditev pomagala kriti stroške, ki jih ima klub s pevskim zborom. Posebno priznanje zaslužijo tudi naše ženske, ki so vztrajno delale, da zadovoljijo občinstvo in ob enem pomagajo k celotnemu uspehu.

"AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR" LETNIK 1927.

"Ameriški družinski koledar" letnik 1927 izide v kratkem. Vse, ki ga nameravajo naročiti, prosimo, naj pošljejo naročila čimprej. Letošnji povečan koledar bo zadovoljil vsakega čitatelja. Zato ga bodo drug drugim priporočali v naročitev še bolj kakor prejšnja leta.

Našim čitateljem je znano, da je bil koledar l. 1926 razprodan v dveh tednih potem ko je izšel. Za naročila ki so prišla po tem (par sto izvodov), smo morali vrniti poslane vsote, ker ni bilo več Koledarja. Iz dosedanjih naročil sklepamo, da bo tudi prihodnji letnik razprodan takoj ko bo na trgu. Raditega je na mestu, da se podvzimate z naročilom.

Na tajnike apeliramo, naj nam sporoče koliko izvodov žele, ako je njihova organizacija zaključila, da jih naroči. Če ni, naj jih naroče sami. Naš Koledar jim bo lahko razpečati, ker ima številne prijatelje.

V marsikakšni nasebini bi se dalo prodati

veliko več izvodov, ako se bi naši sodrugi in sodelavci potrudili. Treba je, da eden ali tudi več pošljejo naročilo in poslane izvode potem razpečajo.

"Proletarec" ima nad 180 zastopnikov. Ako bi povprečno vsaki razpečal 10 izvodov, bi že to pomenilo 1,800 iztisov.

Kjer obstoje klubi, naj oni skrbijo, da se ta knjiga kolikor največ mogoče razširi. Vredna je, da jo čitajo vsi, in v ta namen potrebujemo vašega sodelovanja.

Posamezen izvod stane \$1. Koledar bo za 32 strani večji kot prejšnja leta. Vsebinsko bo izbrana, ilustracije prvovrstne, in imel bo tudi bogat informativni del. Ker vpoštevamo, da imajo zastopniki in tajniki ter sploh vsi tisti ki pomagajo razpečevati naš Koledar mnogo truda in večkrat tudi stroške, smo dali pri večjih naročilih precej večji popust kot druga leta.

UPRAVNIŠTVO.

✠ VŠČIPCI. ✠

POMOTE V SLOVENSKIH LISTIH.

Slovenski ameriški listi, posebno nekateri, slove vsled tiskovnih in "tiskovnih" pomot. Vzrok: površnost, nepoznanje jezika, malomarnost in slab okus čitateljev. Največji vzrok je nepoznanje jezika. "G. S.", ki ima za urednika "profesionalnega" slovníčarja, je polen kozlov — pa kakšnih! Frančiškani, ki so vsi "študirani" gospodje, "ga lomijo" s slovenščino da je groza. "Oj narod ti moj, koliko mora prenesti tvoj jezik!" bi vzkliknil pesnik, a med ameriškimi Slovenci bi to nič ne pomagalo. Lojze Pirc se je v 30 letih naučil nekaj angleških *slang* besedi, s katerimi insultira angleščino in slovenščino. "Delavec" z dne 2. dec. ima članek "Veliki katastrofi nasproti Ljubljana" (oprostite, to je "revolucionarna" slovenščina). "Prosveta" pravi, da "... kdor čita vsak dan, je daleč za časom" (kajpada, "ne" je izpuščen). "Proletarec" ima v enem članku naslov "Ameriško žensko v politiki" (seveda bi bil naslov pravilen, ako bi se beseda "žensko" glasila "ženstvo"), in—joj, joj, joj, koliko drugih se dogodi v slovenskih ameriških listih! Ni čuda, ako tudi tisto starokrajsko slovensko časopisje, ki je zanič urejevano nima nobenega respekta do slovenskega časopisja v Ameriki. Jaz nimam upanja, da se položaj izboljša, kajti kazalec naše ure se pomika že proti dvanajstí. Če se niso naučili prej, se tudi na starost ne bodo.

RK.

NOVA DELAVSKA STRANKA.

Zvonko Novak, Louis Pirc, Charles Novak, Rev. James Černe, Anton Grdina, Rev. Kazimir Zakrajšek, Frank Sakser, Dr. Pleše itd., so se izrekli za delavsko politiko, ki ima svoj vrhovni urad v glavnem stanu republikanske in v glavnem stanu demokratske stranke. Tem prvakom se je navsezadnje pridružil tudi Vatro Grill, ker se je spomnil, da "teško je človeku samemu biti."—Pik.

DR. KERN O GLAVNIH ODBORNIKIH.

Naš brat dr. Kern, nekaj Frank Jauch, je predaval v Clevelandu o problemu slovenskih podpornih organizacij. V enem predavanju je med ostalim dejal: "... Iz lastne skušnje sem sprevidel, da so glavni odborniki v veliki meri odgovorni za uspešno uradovanje, oziroma, da je položaj denarnih skladov zelo odvisen od njihove paznosti. Mnogi glavni uradniki nočejo biti natančni, ker so v strahu za svoje stolčke..."

To izjavo je podal vrhovni zdravnik SNPJ. in SSPZ., mož ki je splošno znan v našem javnem življenju.

Kaj pravijo na njegovo trditev odborniki, ki jih služba v uradu obeh prizadetih organizacij spravlja v dotiko z vrhovnim zdravnikom?—Pik.

DON NIKO SE BO POTOLAŽIL.

Don Niko Gršković je še vedno znanec v pittsburskih krogih HBZ. Na konvenciji v Clevelandu maja to leto je vodil "progresivni" blok bivših zottijevcev in zavedenih komunističnih delegatov, s katerimi je omogočil, da so prišli v glavni odbor med drugimi ljudje,

KLUB ŠT. 27, J. S. Z.

priredi s sodelovanjem

PEVSKEGA ZBORA "ZARJA"

CLEVELAND, OHIO

v nedeljo 12. decembra v Slov. Nar. Domu

ZABAVO S PLESOM

Pričetek ob 2. popoldne;

pričetek plesa ob 7. zvečer.

Igral bo Špehkov orkester.

Vstopnina za moške 50c, za ženske 25c, pevci in pevke vstopnine prosti.

Vabimo vse, katerim je za dobro zabavo. V družbi pevcev in pevk zbora Zarje je bilo vedno mnogo zabave, in tako jo bo tudi to pot. Petja tudi ne bo manjkalo. Med njimi biti je res prijetno. Ne pozabite da se ta priredba vrši v nedeljo 12. decembra.

ki pravijo da je HBZ. 99% katoliška in 99% hrvatska narodna organizacija. Niko se je vsled tega uspeha pomiril, a novi glavni odborniki imajo vzlic temu dovolj drugih skrbi, npr. nazadovanje v organizaciji, deficit v bolniškem skladu in take stvari. Bodočnost je nejasna. Tisti, ki so v stanju misliti dalj kot od dneva v dan, pazite—kajti v petih, ali desetih letih ali še prej se lahko dogodi, da bo Jugoslovanov še mnogo v Ameriki, pa nobene jugoslovanske podporne organizacije.

Pittsburška cekarca.

Jovo: Kranjci so glup narod. Bartulovič jim pošilja cele svežnje cirkularjev pa jih dele; SNPJ. sprejema v društva njegove agente, in v Radnikovem štabu jim kujejo 'poslanice' ter navodila. Zares je to glupo."

Janko: "Toda kaj pravi glavni odbor?"

Jovo: "Ej, i oni imajo pametne i glupe odbornike. Bil je tu eden, in pravim ti, da je govoril kakor da ima "Radnik" v vseh stvarih prav, in da bo kmalu vse drugače. Govoril je prijazno in domneva to in ono, ti pa poslušaj in nič ne veš kaj misli, dokler ne greš v sobo in se zamisliš. Well, ali veš, kaj znači dvoličnost?"

Janko: "Dvoličnost je to kar dela Gršković. Danes prisega zvestobo Petru in Aleksandru, a že jutri ga bo zatajil. Naš narod ima rad take ljudi."

Jovo: "Dobro . . . Pojdiva malo na sprehod." —

Pittsburška cekarca.

SLOVENSKI DOM V NEW YORKU.

Katoliška in napolkatoliška struja v New Yorku deluje za Slovenski dom, Sakserjeva pa stoji kritično ob strani. Socialistov med newyorškimi Slovenci ni, vsaj

aktivnih ne. Dom, če ga naselbina dobi, bo raditega služil "katoliški ideji". Sakserjeva stranka v New Yorku gradi dom za slepce v Sloveniji, kar je hvalevredno; cerkvenjaška in napolcerkvenjaška ga gradi v New Yorku, kar je tudi hvalevredno. Vprašanje je le, kateri dom bo preje zgrajen.—*R. Likar.*

ALI JE MINNESOTA DALJ KOT ALASKA?

Steve Kasun, "komunista na razpoloženju" v Chisholmu, se jezi v Prosveti na F. Zajca, češ, da je poročal neresnico o shodu dne 3. oktobra in napravil na Kasunovo "dobro ime" atentat. Našega "komunista na razpoloženju" je vzelo mesec in pol, predno se je domislil da ima tudi on poštenje, in evo, napisal je dopis. Tako treba! Ampak čemu že ne prej, Štefan? Pogledaj, že skoro dva meseca trpiš na časti, pa si se tako pozno spomnil! Nekaj pa mi ni jasno, in to je tisti stavek, ki pripoveduje o špijonaži. Rad bi, da mi Štefan pove, če se "komunisti na razpoloženju" boje špijonaže na Chisholmu samo takrat kadar imamo shod SNPJ., ali tudi takrat, kadar pride na železno okrožje kak "Radnikov" agent in udriha po "kapitalističko" upravljani in vodjeni SNPJ.? Sem radoveden in prosim bivšega člana bivšega progresivnega bloka, da mi razjasni to zagonetko.—*Viko Viković.*

UGANKA IZ CANONSBURGA.

Katero društvo SNPJ. v Canonsburgu je tisto, v katero gotovi člani na vsaki seji usiljujejo politiko gotove politične stranke? Kdo so tisti člani? Kakšno politiko usiljujejo? Ali morda različne politike? In ne pozabiti: katero je tisto nesrečno društvo, ki toliko trpi vsled usiljevanja politike?—*Canonsburški old timer.*

MAX SLANOVEC

krojač in trgovina moške oprave.

Se priporočam rojakom
528 E. 152nd St., Collinwood, O.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.
Tel. Irwin 2102—R 2.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 6 do 8 zvečer.

KLUB ŠT. 118, J. S. Z. CANONSBURG, PA.

priredi na

Novega leta večer

veliko

PLESNO VESELICO

v dvorani dr. št. 138,
S. N. P. J.

Pričetek ob 7. zvečer.

Igrala bo izvrstna godba.

Klub vljudno vabi vse tukajšnje in okoliško občinstvo, da se te prireditve ki bo v vseh ozirih izvrstna, udeleži. Zabave bo za vse v izobilju, in postrežba bo prvovrstna.

SLAB NAROČNIK.

Meseca decembra 1924, ko svobodomiselno trobilce ni imelo zirovskega znaka, se je naročil nanj iz somišljeniških ozirov tudi neki visok uradnik velike podporne organizacije. Plačal je naročnino kar za celo leto, češ, jaz rad pomagam vsaki dobri stvari. Trobilce je tedaj, kakor danes, bilo zelo prijazno socialistom, katerim je voščilo dobro jutro s kolom po glavi. Trobilce je med tem dobilo unijski znak in prešlo v roke drugim gospodarjem. Ostalo pa je isto v svoji ljubezni do socialistov, toda glavni odbornik ki je dobrega srea še ni obnovil naročnine. Trobilce mu pošiljajo že eno leto zastonj, in na Crawfordu se zelo nemilo izražajo raditega. — *Brencelj.*

DEKADENCA.

Ali je tisto, kar priobčuje "Enakopravnost" v odgovorih bolj plidkost kakor modrost? Plidkost, bi dejal jaz, in če me kdo podpira, bo šel predlog na glasovanje. — *Vide ut Supra.*

VZROKI UMIRANJA.

"Enakopravnost" je za "progresivne" kandidate zato, ker so za dobro pijačo, oziroma, ker so za modificiranje zakona o prohibiciji. Dokler ga ni bilo — ali smo pili ali nismo? In sedaj ko ga imamo, ali smo

žejni ali nismo? No, če smo žejni in nimamo piti, zakaj pa vrhovni zdravniki naših podpornih organizacij jamrajo, da povzročuje pijača, kakršne po postavi sploh ni, mnogo smrtnih slučajev — pravzaprav, da taki slučajji nevarno naraščajo? Vzlic temu se pridružujem "Enakopravnosti" in sem za njeno politiko zato ker se socialisti preveč pečajo s pustimi stvarmi in premalo s prohibicijo. V bodoče si bom izbral za svoje kandidate dve tretjini demokratov in eno tretjino republikancev, pa bom gotovo zmagal, čeprav ne na celi črti. — *Vide ut Supra.*

PREDLAGAM, DA SE VŠČIPCE ODPRAVI.

Predlagam, da se "Vščipce" odpravi. Razlogi: Ljudje jih preredi bero, pa se ne zanimajo za drugo, važnejše gradivo. Razun tega so v njih taki podpisi, da jih je težko zapopasti. Dolžimo drug drugega, a dokazov nimamo. Namesto "Vščipcev" je eden enkrat svetoval "Kolono bratstva". Poskusimo z njo, bomo videli, kako bo šlo. (Poskusite Vi in dajte drugim dober vzgled. — Op. u.) — *Jerry Pengov.*

IŠČEMO SOCIALISTE.

Urednik "Glasa Svobode" je proglasil socializem za zastarelo stvar, in pri tem "konstatira", da je med ameriškimi Slovenci komaj pet sto socialistov. To računa na podlagi glasovanja v odbore JSZ. V resnici

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se topla priporočam.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za na imenitnem prostoru ležečo lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe, največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

ima JSZ. blizu tisoč članov, kar pomeni tisoč organiziranih socialistov, in to je v resnici premalo. Toda urednik naj se potruži med narod, in videl bo, da se nad deset tisoč slovenskih in drugih jugoslovanskih delavcev prišteva med socialiste. Škoda, ker jih ni vsaj pet tisoč izmed teh organiziranih, kajti če bi jih bilo pet tisoč v JSZ., tedaj bi bilo 25 do 30.000 neorganiziranih. Taka je stvar, cenjeni urednik! Tisoč je organiziranih, in okrog deset tisoč neorganiziranih. Poleg teh je še nekaj tisoč takih, ki so pri enem omizju socialisti, pri drugem pa kaj drugega, pač kakor piha veter.

Sloviti filmski igralci.

Ameriška filmska industrija je ustvarila takozvane slovite filmske zvezde, med katerimi ena je Mary Pickford. Več let je bila ena prvih in najpriljubljenjših igralk. Poslednja leta nastopa bolj poredkoma. Sedaj je na platnu njen film "Sparrows", ki ga kažejo v Boosevelt Theatre v Chicagu.

Sedaj, ko smo v božični sezoni, se jo spominjajo tudi gledališča. V Oriental teatru ima Paul Ash in njegov orkester ter zbor in balet posebne božične točke, ki opozarjajo ljudi na darila in podobno, in pa, da naj ne odlašajo z nakupom do zadnjega dne.

Chicago Theatre ima drugi teden na sporedu film "Valencia", v katerem nastopa plesalka Mae Murray. Odrske prizore za drugi teden je aranžiral Boris Petrov, ki bodo predstavljali piratstvo ob španskem okrožju v prejšnosti. Spremlja jih zbor in orkester.

Dva zvesta.

Vsako uro se Old Faithful gejzer v Yellowstone National parku pokaže v vsej svoji veličini. Te funkcije nikdar ne zanemari. Trinerjevo grenko vino nikoli ne zanemari funkcije, ki jo ima pri izčiščanju odvajalnih organov. Delo izvrši v par urah. Zvestoba je lastnost obeh. Imejte Triner-

jevo grenko vino doma da si izboljšate tek, odpravite neprebavo, glavobol, nervoznost in podobne želodčne neredne. Ali ne bi hoteli, da vam krasi dom lep stenski koledar, na katerem je slika slovitiga gejzerja "Old Faithful"? Trinerjev stenski koledar 1927 bo prinesel to krasoto Yellowstonskega parka v vaš dom. Vprašajte lekarnarja naj vam izroči enega, ali pa pošljite 10c za pošiljalne stroške na Joseph Triner Company, 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. Trinerjevo grenko vina je ceneno zdravilo. Ena steklenica \$1.25, vzorčne steklenice pošljemo proti prejemu 15c, ako jih naslovite na gornji naslov.

SODRUGI, JAČAJTE JUGOSLOVANSKO SOCIALISTIČNO ZVEZO!

BOŽIČ V JUGOSLAVIJI

Bo li praznovan v veselju? Če bo, je v mnogih družinah v veliki meri odvisno od rojakov v Ameriki.

Pomagati potrebnim je eden glavnih principov v teh praznikih in zapomnite si, da ima božični dar dvojno vrednost, zato ne odlagajte s pošiljatvijo.

Denarnim pošiljatkam obračamo največjo paznost in na ta način zagotovimo izplačilo v najkrajšem času in v polni vsoti.

Ker imamo velik promet in ker imamo zveze z največjimi bankami v Jugoslaviji, nam je mogoče dati najnižje cene.

Tistim ki žele biti o božičnih praznikih na posetu v Jugoslaviji priporočamo, da se obrnejo za informacije glede tega potovanja na naš paroplovni oddelek.

Največja
slovanska
banka
v Ameriki.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠEGA DENARJA.